

Илија Томић

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
Београд
itomic@bfspc.bg.ac.rs

УДК: 27-245

27-242.5-245

ПРИМЉЕНО: 09. 02. 2015.

ОДОБРЕНО: 17. 02. 2015.

Апокрифна Књига Постања (1QGenesis Apocryphon) (1QGenAp/ 1QApGen) (1Q20)

Сажећак: У овом раду су приложена истраживања фрагментарних остатака Апокрифне Књиге постања (1Q20), списка који је откривен у првој кумранској пећини (1Q) негде у рано пролеће 1947. године. Спис је био у групи првих откривених рукописа са подручја Кумрана, и они су одмах узбудили научну јавност, пре свега, библисте.

Иако су данас сви кумрански рукописи већ публиковани, њихова истраживања трају и даље, како оних само публикованих, тако и већ истраживаних, па и овога списка, посебно с обзиром на појаву нових технологија у погледу рашчитавања њихових фрагментарних остатака.

На нашем језику овај спис је објавио поч. Eugen Verber,¹ користећи се при припреми свога издања радовима тада, заиста, најугледнијих истраживача Кумрана. Како су се у међувремену појавила нова издања, истраживања и снимци филмовима са IC-технологијом, у нашем раду узета су у обзир и ова нова издања која су омогућила њихову квалитетнију реконструкцију и рашчитавање.

Истраживања показују да је овај спис настао знатно пре настанка есенске заједнице, а одступања у приповедању и његовој садржини према тексту (канонске) Књиге постања показују чак и древније традиције у односу и на ову старозаветну књигу.

Сматра се да Апокрифну Књигу постања, у погледу датовања, можемо сместити у време нешто пре настанка Књиге јубилеја, а она је настала III веку пре Христа.

Кључне речи: Кумран (списи, истраживачи, и др.):

Avigad N.; Аврамово виђење; Апокрифна Књига постања (1QGenAp – 1Q20); Albright William F.; Bearman Gregory; Burrows Millar; Garbini G.; други свитак Књиге пророка Исаије (1QJes^b); Eskander Khalil (Кандо); Књига Енохова; Књига о Адаму; Књига јубилеја; Књига пророка Исаије (1QJes^a); Кумран; Lipa Sukenik Eliezer; Machiela D. A.; Mohammed Ad Dib; Пешер Књиге пророка Авакума (1QpHab); Правилник Заједнице (1QS); Рат синова светла против синова таме (1QM); Taamira; Trever John; Šmuel Athanasios Yešua, митрополит; J. A. Fitzmyer; Химне (1QH); Cross F. M.; Yadin Yigael.

Имена у спису Апокрифна Књига Постања (1QGenAp = 1Q20):

Аврам; Авран; Агара; Азија; Амарфал; Амон; Аморејци; Апокрифна Књига постања (1QGenAp = 1Q20; Арам; Арарат; Ариох; Арнам; Арфаксад; Асасон Тамар; Астарот Карнајим; Асур; Африка; Бат Енош; Ветил; Бет ха-Керем; Бог Свевишњи; гора Торе; Вала, цар содомски; Варса, цар Гоморе; Велика равница; Велики Свети; Велико море; Вера; Ветил; Гевал, земља; Геон; Гомер; Дамаск; Дан; долина Јордана; Европа; Египат;

¹ E. Verber, *Kumranski rukopisi/ iz pećina kraj Mrtvog mora*, BIGZ, Beograd, 283-293.

Елам; Елиезер; Ел Фаран; Емеји; Енох; Енохова Књига речи; Ерех; есенска заједница; Есхол; Еуфрат; Замзуми; Израил; Јаван; Јаред; Јафет; Јестира; Јубилеј; Јудита; Кадис; Кириот; (канонска) Књига постања; Књига сећања; Ламех; Либија; Ливан; Лот; Лувар, брдо (уп. Јуб 7, 1; Луд; Магог; Мадај; Мамрија; Масшок; Матусал; Мелхиседек; Мизраин; Нојева Књига речи; пали анђели; Парвајим, земља; потоп; Пут; Рамат ха-цор; Рафаими; Рут; Сава = Царева долина; Сара; свети; Света Гора; Сенара, цар адамски; свештеник Бога Свевишњега; Сим; Симовар, цар Севоима; Сидим, долина; Синар; Слано море; Соан; Средоземно море; стражари (/анђели); Сузана; Тина (Двина/ Дон/ Дунав?); Тидал, цар народа који су међу рекама; Тирас; Товал; Тршчано море; Хам; Ханан; Харан; Харкенош; Хелвон; Хеврон; Хидекел; Ходологомор; Хореји; Хус; Црвено море; Шава.

1. Увод

Овај апокриф, исписан на арамејском језику, пронашао је у првој кумранској пећини бедуински пастир Mohammed Ad Dib, члан племена Та'амира, негде у рано пролеће 1947. године (а можда чак и годину дана раније!).² Том приликом је овај петнаестогодишњак, тражећи своју изгубљену козу, случајно открио пећину са глиненим ћуповима у које су, некада, с намером, склоњени свици.

Ови свици, у односу на касније откривене и друге кумранске пећине са списима, – а било их је 11 великих (али и 370 других места у околини са налазима који су у вези са Кумраном), – били су и релативно добро очувани. У пећини са ћуповима пастир је, у први мах, нашао и са собом понео седам кожных свитака списка³ који се до данас истражују, па и овај спис о коме ће у наставку нашега рада бити речи.

Списи, тада откривени, били су: Правилник Заједнице (1QS);⁴ први свитак Књиге пророка Исаије (1QJes^a); други свитак Књиге пророка Исаије (1QJes^b); Пешер Књиге пророка Авакума (1QpHab); Химне (1QH); Рат синова светла против синова таме (1QM), и овај спис, Апокрифна Књига постања (1QGenAp).

Списи 1QH, 1QM и 1QJes^b дошли су у руке Eliezer Lipa Sukenika, познатог филолога и оца Yigael Yadin-а, каснијег генерала, палеографа, па и председника Владе државе Израела.

Први део рукописа, 1QS, 1QJes^a, 1QpHab и 1QGenAp, купио је за библиотеку свога манастира⁵ Сиројаковитски митрополит Athanasios Yešua Še-

² А можда је то било чак и годину дана раније!

³ У овој, првој кумранској пећини (1QS), археолози су пронашли остатака још рукописа. Било их је чак укупно 72. Видети: И. Томић, *Прошљивници есенске заједнице у кумранским сјисима*, Београд, 2004, 44-47.

⁴ С друге стране свитка Правилник заједнице налази се текст списка: Правилник Заједнице на Крају дана (1QS^a) и Правилника благослова (1QS^b).

⁵ То је Манастир Светога Марка (јеванђелиста), који се налази у старом, источном делу града Јерусалима.

muel од једног посредника са бедуинима, Khalil Eskander-a (званогa Кандо). Ове митрополитове свитке је нешто касније видео Millar Burrows, директор American School of Oriental Research in Jerusalem, а такође и John Trever, амерички библиста и археолог, који је одмах о томе упознао познатогa старозаветника и палеографа William F. Albright-a, са John Hopkins-University, пославши му снимке налаза. W. Albright је изненађено и задивљено признао велику старост текста који му је послат на анализу, односно, одмах је тачно одредио време њиховог настанка.

Митрополитови свици, међу њима и свитак Апокрифне Књиге постања, касније су, због ратних прилика у Палестини, управо по савету Американаца, пренети у Њујорк где су били у сефу једне банке све до 1954. године, када их је Митрополит понудио на продају, а одмах их је, не представљајући се, купио Yigael Yadin за суму од 250.000 \$ да би их затим тајно пренео у Израел.⁶

Спис Апокрифна Књига постања је у почетку добио име „Ламехов свитак/ спис/ апокалипса“ из разлога што се на његовом почетку сусреће текст који говори о рођењу Нојевом. Ту је реч о осам фрагмената, са остацима текста који истраживачи стављају у контекст са садржином Енохове књиге, као и списка 4Q534 (= 4QMessAram). Касније је, ипак, био преименован у „Апокрифна Књига постања“ (Das Genesis-Аpokryphon – 1QGenAp/ 1QarGen), стога што је у наставку садржине фрагментарних остатака сусреће текст која подсећа на садржину (канонске) Књиге постања.

У нашем приказу ових кумранских налаза биће прво приказани фрагментарни остаци списка „Ламехов свитак/ спис/ (или апокалипса), а затим и остаци текста списка Апокрифна Књига Постања.

Спис „Апокрифна Књига постања“ је по дужини текста најобимнији спис у Кумрану на арамејском језику, а има 22 колумне текста. Исписан је на кожном свитку који је, како се може приметити, веома оштећен, а претпоставља се да је првобитно био и знатно дужи пошто се текст последње, 22. колумне изненада прекида. Свитак је преписан почетком I века пре Христа; његов автограф је настао много раније, претпоставља се у III веку пре Христа, а традиције на којима почива још су старије.

У тексту списка се обрађује садржина Књиге постања у популарно-пучном стилу. У њему се кити историја патријараха, нпр. изузетна лепота Сарe, Аврамовe жене. Мастило којим је спис био писан садржавало је жељезо које је свитак још више оштетило.

⁶ О овоме више: И. Томић, *Противници есенске заједнице у кумранским сџисима*, Београд, 2004, 25-83.

⁷ D. Barthélemy and J. T. Milik, *Apocalypse de Lamech, Qumran Cave 1 (Discoveries in the Judaean Desert I, Oxford Clarendon Press, London, 1955, Pl. XVII.*

2. Истраживања

Прво (критичко) издање текста приредили су N. Avigad-Y. Yadin.⁸ Истраживачи сматрају да је спис у себи садржавао описе из садржине Књиге постања све до 25 главе, а вероватно и даље. С. А. Evans⁹ потврђује тезу J. A. Fitzmyer-a¹⁰ да се спис, упркос мидрашких и таргумских елемената који се у њему сусрећу, не може сматрати мидрашем него за слободну обраду историје патријараха. Према њему, стил оваквога начина писања има свој наставак у Књизи јубилеја, Псевдо-Филоновим „*Liber Antiquitatum*”,¹¹ код J. Флавија, и касније, у таргумима.

Сасвим другачије овај спис оцењује G. Garbini,¹² који каже да онај ко овај спис сматра за апокриф, таргум или мидраш, превиђа његову јединственост служећи се мерилима библијског канона.

Иначе, овај спис пружа описе које делимично сусрећемо и у Књизи јубилеја, Књизи Еноховој, а и у Књизи о Адаму. Писац списка воли дијалоге и географију, жели да себе представи за доброг познаваоца и најудаљенијих земаљских крајева, а апокалиптичким елементима се не служи. Настоји да старозаветне патријархе изнова живописно прикаже, насупрот стилу Јуб, и не брине се за доктринарне проблеме. Он се држи тадашње „модерне” традиције и чак радо приказује женске ликове, као што је то некада био случај са Рутот, Јестирот, Јудитот и Сузанот.

Треба имати у виду да су и жене у Кумрану такође имале своје место, али да их у овом спису аутор ипак није имао у првом плану.

Спис је написан на западноарамејском језику који F. M. Cross¹³ сматра локалним. Аутор је очигледно познавао Јуб, спис који је некада сматран есенским, те су многи истраживачи и овај спис (погрешно) сматрали есенским. Данас се Јуб датира у III век пре Христа, и вероватно је да и овај спис потиче из III века пре Христа,¹⁴ и да је у Кумран доспео као „узорак” како би се са њега начинио препис за неког наручиоца.¹⁵

⁸ N. Avigad-Y. Yadin, *Megilla hiconit lab'reshit*, Jerusalem, 1956.

⁹ C. A. Evans, *The Genesis Apocryphon and the Rewritten Bible: Memorial Jean Capmignac*, ed. par F. Garcia Martinez et E. Puech. Gabalda, Paris, 1988, 153-165.

¹⁰ J. A. Fitzmyer, *The Genesis Apocryphon of Qumran Cave 1. A Commentary (Biblica et Orientalia 18A)*, Pontifical Biblical Institute, Rome, 1971².

¹¹ Спис, очуван само на латинском језику, раније приписиван Филону Александријском. Потиче из античког времена и садржи библијска препричавања.

¹² G. Garbini, *L'apocripho della Genesi nella letteratura giudaica*, *Annali del Istituto Orientale di Napoli* 37, 1977, 1-18.

¹³ F. M. Cross-S. Talmon, *Qumran and the History of the Biblical Text, The Evolution of a Theory of Lokal Texts*, Harvard University Press, Cambridge Mass, 1975, 306-320.

¹⁴ Дакле, да је написан пре Књиге јубилеја, па чак и пре Енохове књиге.

¹⁵ Ово је у складу са тезом H. Stegemann-a (*Die Essener, Qumran, Johannes der Täufer und Jesus*, Herder, Freiburg-Basel-Wien 1993², 116) да је кумранско насеље било место где су за бого-службене потребе Јудејаца највећим делом рађени преписи неопходних старозаветних списа.

D. A. Machiela,¹⁶ у својој реконструкцији текста, сматра да је овај спис имао по 35-36 строфа у свакој од колумни. Иначе, ова реконструкција оста- така списка је и најновија, а заснована је на снимцима IC филмова које је начинио Gregory Bearman 1997. године у НАСА лабораторији, Claremont, California, тако да ти снимци данас пружају најпоузданије рашчитавање текста.

У погледу на садржину списка, видимо да у почетку, прво Ламех (уп. 1QGenAp II-V,28), а затим Ноје (уп. 1QGenAp V,29-XVII), најчешће у „ја-сти- лу”, износе своју историју. Теме су: чудесно рођење Ноја, при чему Енох ту- мачи чудесне знаке (уп. 1QGenAp II-V); предисторија потопа са додацима виђења (уп. 1QGenAp VI-IX); потоп, са заустављањем лађе на Арарату и тамо принетим жртвама; Ноје врши принос жртве за целу земљу (уп. 1QGenAp X-XI); у наставку, пророштва обећања са додатком уредбе о јелима; сађење винограда (уп. 1QGenAp XII); виђење једнога дрвета (уп. 1QGenAp XIII-XV); затим, подробен опис граница земље и како је она подељена Нојевим потом- цима (уп. 1QGenAp XVI-XVII).

Какав је био прелаз приказа историје између Ноје и Аврама, више није могуће сазнати пошто колумна 1QGenAp XVIII није читљива.

У четири последње колумне следи излагање о Авраму у „ја-стилу” (уп. 1QGenAp XIX-XI,22). Овде се, пре свега, египатска епизода излаже веома китњасто, између осталог, са ноћним Аврамовим виђењем и опширним описом Сарине лепоте (уп. (1QGenAp XIX,10-XX,34 = Пост 12,10-20), као и Обећање земље код Ветиља после одвајања од Лота (= Пост 13), што је до- пуњено описом и Аврамовим обиласком Обећане земље од Нила до Еуфра- та (уп. 1QGenAp XXI,8-22 = Пост 13,14-18). У наставку је приказ Аврамове историје, са ратним походом савезника Ходологомора; ослобођење Лота; сусрет са Мелхиседеком, и обећањем потомства Авраму (уп. 1QGenAp XXI,23-XXII,34), што је у уској вези са текстом Пост (14,1-15,4), а изложено је у „он-стилу” што се наставља до краја последње колумне (=1QGenAp XXII), са којом се текст и прекида.

Иначе, општа карактеристика текста у свим деловима овога списка, за ра- злику од текста (канонског) Пост, јесте: опширни описи ноћних виђења (уп. 1QGenAp VI-VII; XIII-XV; XIX,14-21; XXI,8-14); високо поштовање Ено- ха (уп. 1QGenAp II,19-V,23; XIX,25-27); од Бога обећано наследство земље после потопа, при чему се Арфаксаду, Симовом сину (а не Ханану, сину Хама), обећава каснија земља Израилљ (уп. тема у 1QGenAp XIV, XVI и XVII, уп. и 1QGenAp XIX,11-13; XXI,10-19.23f., са 1QGenAp XVI).

¹⁶ Daniel A. Machiela, THE GENESIS APOCRYPHON (1Q20):A Reevaluation of the Text, In- terpretative Character, and Relationship to the Book of Jubilees. A Dissertation. Submitted to the Graduate School of the University of Notre Dame in Partial Fulfillment of the Requirements of the Degree of Doctor of Philosophy by B. A., M. A., Notre Dame, Indiana, July 2007.

Показује се, чак, да је хронолошки систем овога списка старији у односу на (свештенички наглашен) текст Књиге постања, као и у односу на Јуб (уп. VI,10; XII,10–15; XXII,27–29). Исто тако, простодушни приказ Нојевих жртава (а спомињу се у 1QGenAp X,13–17: жртва измирења; ритуал са крвљу; различите жртвене животиње; кадионе жртве), као и Аврам у Ветиљу и Хеврону (уп. 1QGenAp XXI,1.20), што све указује на древност традиција које су ушле у садржину текста овога списка.

На један (јеврејским језиком писани?) извор који је користио писац овога списка, чини се, указује навод „Књиге Нојевих речи” (כְּתָב מִלִּי נֹחַ) = 1QGenAp V, 29), а и патријарх Аврам познаје једну (арамејску?) „Енохову Књигу речи” (כְּתָב מִלִּי עֲנוֹךְ) = уп. 1QGenAp XIX,25).

Блиске паралеле постоје и о питању садржине Енох 1 = Нојево рођење (уп. 1QGenAp II-V, и према Енох 106-107), као и садржине Јуб (уп. подела земље Нојевим синовима и унуцима = 1QGenAp XVI-XVII и Јуб 8,11-9,15).

Чини се да је у оба случаја првобитни литерарни однос боље очуван у 1QGenAp. Подела три дела земље на три Нојева сина навођењем река Тине (Двина/ Дон/ Дунав?) и Геона (= Нил), као и Средоземнога мора у Апокрифној Књизи постања, са представом да је Јафету (и његову потомству) обећана Европа, Симу Азија, а Хаму Либија (= Африка) одговара овим представама.

У наставку, прво пружамо реконструисане фрагментарне остатке Ламехова списка/ апокалипсе (1Q20), а затим следи текст Апокрифне Књиге постања, са укљученим (али не и неизоставно праћеним!) последњим рашчитавањима и допунама D. A. Machiela.

3. Сачувани остаци текста списка Ламехова апокалипса (Apocalypse de Lamech) (1QBook of Noah) (1Q19)¹⁷

Колумна о

8. (...) и сви ми од (...)
9. (...) ... да у сваком (погледу) спречимо изазивање безбожничког дела
10. (...) (...)
11. (...) ... све што ви треба да (...)
12. (...) ... ви ћете повећати свој гнев и бићете немилостиви за оног ко је тамо
13. (ко ...)... јар/ врелина вашег гнева (...)
14. (беза)злени и покорни, а кротки они трепере и дрхте
15. (...) А сада смо заточеници!
16. (...) ... овај; он

¹⁷ Уп. DJD I, 86-87, pl. XVII.

17. (...) ... журити/ хитати (?) и ублажени због вашег гнева (...) (...)
18. (...) вашим гневом (...) од тада ћемо се опростити од куће (...) (...) Вели-
ког (С)ветог Јединог
19. (...) ... А твоја/ ваша рука је пришла близу да удари/ ошине ... (...) и да
сврши са свим, уништи/ убије све
20. (...) (...) зато што је одустао од својих речи у (време) нашег заточења (...)
... плам/ватра која се појавила/ видела
21. (...) ... ис(пред Господа) Бога Небеског (...)
22. (...) ... (њ)их и наваљујући у даљини иза њих. И не дуже
23. (...) (...)
24. (...) (...) придегавати/ наклоности/ опроштају милости и (...) од Господа
вечнога живота
25. (...) ... испред Господа вечности (...)
- 19-36 (?).

4. Сачувани делови текста Апокрифне Књиге постања (1QGenesis Apcryphon) (1QGenAp) (1Q20)

1Q20 Frg. 1 Kol i

1. (бе)ху пореклом, и са женама
2. (...) и такође тајна безбожности, што (...)
3. (...) пута (...) време суда (...) овоземаљски живот, и тајна што (...)
4. ми нисмо учинили (...)
5. не (...)
6. (...) (...) док не (...)
7. (...) дан (...) тајне (...) који да/ако они
8. (...) сви ваши синови и (...) велики/ јак(...)
9. (...) лечења/ враџбина (...) извршити дело ... магија /врачања и про(рица-
ња) (...)
10. (...) земља/ копно/ јазбина, и да ћу ја тражити (...) део од (...)
11. (...) дело које је до са(да) (...)
12. (...) сува земља да заснује (...) седиште свешеника
13. (...) Ја сам даровао све њих (...) и ако
- 14-17 (...)
18. (...) удари према/наспрам/када (...)
19. (...)

20. (...)
21. (...) њима јака/ нераскидива/ моћна веза/ окови
22. (...) (...)
23. (...) и удаљен од/ због (...)
24. (...) (...) и као проклетство за сав људски род
25. (...) Господ и по гласницима ти је послао (...)
26. (...) (...) земља/ тле/ јазбина и да одеш доле да ободриш људе
27. (...) (...) шта да се ради. Људи на земљи
28. (...) он им је урадио, и такође људском роду
- 29-36 (... ?)

1QGenAp Kol. II

1. И ја помислих у срцу своме да је зачеће од стражара (/анђела) (עירין הריחא) или од светих (קדישין) , или да је од палих анђела (נפילין = n^efilin)
2. И моје срце се узбуни због овог детета (...)
3. Тада се ја Ламех преплаших и одох до Бат Еноша (בתאנוש), (моје) же(не), и рекох јој: (...)
4. Ја се ослањам на сведочанство Свевишњег, цара свих векова (...)
5. (са) синовима неба, да ми ти све у истини кажеш да ли (...)
6. (у истини) ми кажеш а не лаж ове ствари. (...) (...)
7. код цара свих вечности да ми истину кажеш а не лаж (...)
8. Тада проговори Бат Енош, моја жена, к мени са високим гласом/љутито, и запла(ка...)
9. и рече: „Мој брате, и мој господару! Сети се мога (полног) задовољства (...)
10. у жару односа и даха у грудима који дејаше. Ја желим у истини с(ве) (...)
11. (...) ... и моје срце се на то у мени покрену (...)“.
12. А када виде Бат Енош, моја жена, да се лице моје због беса/ јара изме-нило (...),
13. Тада она савлада своје срце/ своју нарав, и проговори са мном и рече ми: „Господару/ мужу мој, и (брате мој ... сети се)
14. задовољстава мојих. Кунем ти се у Великога Светога (קדישא רבא), у Цара Не(беса) (מלך שמיא) (...)
15. да ово трудноћа потиче од тебе, и плод од тебе потиче (...)
16. а не од неког туђина, нити од неког стражара (/анђела), нити од неког од синова не(да. што)

17. се измени лице твоје и запањи, и твој дух се забрину (...) (...)
18. Ја у истини говорим са тобом (...) (...)
19. Тада ја, Ламех пожурих Матусалу, оцу моме, и све му рекох. И Еноху,
20. његову оцу, и њему све тачно рекох, јер је он у милости са светима/ ан-
ђелима, и код (...) (...)
21. круг свој дели, и њему све саопштавају, све (...) (...). Када чу Мату(сал),
мој отац,
22. (потрча он) Еноху, своме оцу, да од њега сазна истину (...) (...)
23. воља његова. И он је прошао уздуж Ереха,¹⁸ у земљи Парвајим, и тамо
нашао крај земље.¹⁹
24. И он рече Еноху, своме оцу: „Мој оче, и мој господару, дошао сам код
тебе (...) (...)
25. и кажем ти: Не буди љут на мене што сам код тебе дошао да (...)“
26. (...) дојати се (...) доћи код тебе (...) (...)
- 27–36. (?)

1QGenAp Kol. III

1. не (...) (...)
2. и не за дужину (...) (...)
3. (...) за, у дане Јаред, мој отац (...) (...)
4. синови од (...) (...)
5. (небеса била) усијана/у првобитном стању, дејствујућа (...) место стано-
вања/ живљења (...) (...)
6. (...) до дана од (...) (...)
7. и они ће бити за вас (...) (...)
8. (...) куће људ(и) ... (...) и после (...) (...)
9. (...) ће бити по свој земљи (...) (...)
10. (...) ... у мојој земљи на том мору (...) (...)
11. (...) ... он ће ставити све то као једну врсту воћа. Земља
12. (...) ... земља ... он је позвао свој народ. Идите сада (...) (...)
13. (...) ... искрено да без лажи (...) (...)
14. (...) ... (...) (...)
15. (...) ... И ... достигне у току једног пролећа до (...) (...)

¹⁸ Ерех, или Урук, град-држава у Вавилонији.

¹⁹ Место одакле потиче злато за храм цара Соломона (уп. 2 дн 3, 6). Не зна се поло-
жај тога места. Мисли се на место Фарва у југозападној Арабији, у Јемену, или на Sak el
Farwain у централној Арабији.

16. (...) ... све ... са (...)
17. (...) он је тај који ће поделити целу земљу, и са (...)
18. (...)
- 19-23 (...)
24. (...) ... и за храну (...)
25. (...)
26. (...) ... дао да Матусалу, (његову сину), знање
27. и дао да не могу да ... Села, његовог сина, разуме и ... (...)
28. (... ... (...) да му у сваком мору (...)
29. (...) Господ (ће му дати) вечну славу (... име дуготрајно/ стално (...) (...)
- шуме/ ловишта (...)
30. (...) и (или) (...)
31. (...) од утробе (/материца) (...)
32. (...) док ... и његовом имену славу ... (?) (...) А он је дао да (...)
- 33-36 (...).

1QGenAp Kol. IV

1. Сада ... (...) они ће се бунити (...)
2. и и зашто ... (...) ... али/ ах (...) (...)
3. изнад (...) (...) за све узросте (...) (...) много и зло (...)
- 4-10. (...)
11. Одлучио сам да донесем пресуду и правду после/ затим, скоро (...) име
12. од Великог Светог, и крај (...) њих са лица земље од Великог (Све)тог
- Јединог, и један нестанак (...) њих са лица земље (...)
13. не (...) (...)
14. на њих (...)
- 15-36. (...)

1QGenAp. Kol. V

1. Он их је све уписао у Књигу (сећања), све
2. (...) И сада, тебе Матусалу, сине (мој), тако (...) овога
3. дете, и кад сам ја Енох, не од синова
4. (.....) неба, више него Ламех (твоме) си(ну)
5. сушта слика, и он није ... (...)
6. и не ... (због/ услед)
7. његова појава ... твој син Ламех се бојао, а такође из (...) и заиста (...)
8. истински поверења да (...)

9. И гле, сада ти говорим, сине мој, и показујем ти ја (...), а затим истинито (...)
 10. Иди, кажи Ламеху, твоме сину: ... Дете је заиста од тебе, а не од синова неба (...)
 11. и његова радост/ одушевљење на земљи, и сваки чин пресуде ћу му поверити (...)
 12. подигао је лице своје ка мени, и очи су му се сијале као су(н)це
 13. ово дете је светлост, а он (...)
 14. семе од странца (...)
 15. (...)
 16. Тада ће замка бити уништена (...)
 17. заувек. Дати према њиховој нечистоти (...)
 18. Чиниће много насиља. Они ће (тако) деловати док (...)
 19. прокључаће, и сваки пут (ка) насиљу ... од ... (...)
 20. А сада чиним да познате, сине мој, (... да ће Ламех),
 21. ваш син, објавити ове тајне. Све ... (то)
 22. десиће се у његовим данима. И види (...) (...)
 23. благосиља Господ светова (...)
 24. А када чу Матусал моје речи (...)
 25. он говораше са Ламехом, својим сином, рече он: („Он је) син тајне“.
 26. И када ја, Ламех, чух (...)
 27. које од мене потече/ поста,
 27. радујући да је од мене (...) Господ светова (...) је пород (...)
 28. (...)
 29. Препис Књиге Нојевих речи (כתב מלי נוח) (...)
- 30–36.

1QGenAp VI

1. од безакоња. Кроз материцу која ме је родила, првина сам праведности, и када сам изашао из мајчине утробе, усадио сам праведност.
2. Све моје дане праведно сам ходио, стално се држећи стаза вечне истине. Јер ми је Свети Једини наложио да ходим
3. путем истине и да се држим даље од широких путева преваре који воде у вечну таму, и да размотрим да ли (...)
4. бих ја желео (...) Господа. Опасао сам бедра у виђење истине и мудрости, у одећу молитве, а (...)
5. (...) (...) сви путеви насиља ... људи земље (...)

6. (По)том, ја, Ноје, постадох одрастао човек. Држао сам се праведности и јачао себе у мудрости и знању (...)
7. (...) Отишао сам, и узео Емзеру (אמזרע), његову ћерку, за жену. Она је затруднела преко мене, и родила тројицу синова
8. (и кћери.) Потом сам узео жене за моје синове између кћери моје браће, и дао моје ћерке синовима моје браће, по обичају вечног закона
9. који је људима дат од вечности (...). У моје време, када је било завршено за мене, према обрачуну којим сам водио,
10. (...) десет Јубилеја (יובלין עשר). Тада прође време мојих синова који за себе узеше жене.
11. И Господ небески (јави ми се) у виђењу. Погледах, и би ми откривено знање синова неба, и како сва
12. (...) небеса. Сачувао сам/ Сакрио сам ову тајну у своме срцу, и да је нико не зна (...)
13. (...) ... мене, и велики стражар са послом за мене, и од стране посланика да ми Велики свети (...)
14. (...) је (...), и он је са мношвом разговарао у виђењу. Он је стајао испред мене и гласно
- (?) рекао: „Теби, о Ноје, (...)
15. (и од посланика Великога Светога: Он говори теби, Ноје (...)
16. (...) пре мене. „Тако сам видео сва дела синова земље. Ја сам разумео и видео све (...)
17. (...) ... они би успели, а изабрали су међу њима (...)
18. (...) две недеље. Потом је било запечаћено (...)
19. (...) сведочење да крв коју су синови неба (נפיליא) (n^efilajja) пролили. Био сам тих, и чекао до (...)
20. (...) свети, који су са кћерима људи (и)
21. (...) чинећи (та) недела, мајстори умећа/ вештина. И ја сам пришао (јед-номе) од њих, и он је казао: „За тебе (...)
22. (... и испитујући/ истражујући ...)
23. (...) Али ја, Ноје, нађох милост и праведност у очима Господњим (...)
24. (...) И ... вечни народ, и крв ревности (...) Свевишњег Бога, који (...)
25. (...) ка вратима неба које Цар све твари
26. (...) за људе и стоку и дивље животиње и птице и (...)
27. (...) све дело и сваки (...) и (...)
- 28–36.

1QGenAp Kol. VII

1. (...) (ти ћеш владати) над њима; земља и све што је на њој, у морима и на горама
2. (...) ... свако небеско тело; Сунце, Месец и звезде, и стражари
3. (...) ... и током целе године, а Јубилеј, и године њихових дела и (...)
4. (...) ... ради (...) (...) вама и да ... и сви они
5. (...) ... част, а моја награда коју теби плаћам
6. (...)...
7. (...) ... Велики Свети. Онда сам се радовао у речима Господа неба (מְרַדְּ שָׁמַיָא), и ја повиках
8. (...) ... и све, и са (...) (...) у вези ово
9. (...) заложи ме да имају успех и сведочили (?) ми (...)
10. (...) (...) док су прогласили (...) крв
11. (...)
12. (...) ... он ће учинити ово чисто од крви после (...) (...)
13. (ви) од њега ће бити (...) за њега (...) (...)
14. (...) ... да читаво човечанство кроз тебе (...)
15. (...) (...)
16. (...) ... ја имам теби ... да вас (...) ... много (...)
17. (...) ... (...) (...) ... гранања (?) који је он тражио
18. (...) ... и ко ће га натерати да (...) (...) најлепша неизмерно (?)
19. (...) небеса пуно, и крајеви ... (...) да ме уклоне и да се изгради
20. (што се тиче, у вези тога шта сам сањао. Тако сам благословио Великога Светога (и) .. о не, и (...) увид
21. (...) ... и ја (...) свако дело/ чин о
22. (говорио) са мном и открио знање за мене, и открива све
23. (...) (...) њихови синови, и сабор
- 24–36. (...)

1QGenAp Kol. VIII

1. његов друг/ помоћник после (...) (...) ја сам везао (...)
2. у (...) на крају/ измаку (...) (...)
3. По(том) ја, Ноје (...)
4. заувек (...) (...)
- 5–8. (...)
9. и кроза све време од једног краја до другога (...) потоп (...)

10. (...) да ... ти помоћу Цара Неђе(са)
11. уз твоју помоћ. И са мнош (...)
12. (...) тај/ овај (...) и сви (...)
13. и он показа (...)
14. и (...) (...)
15. у твојој седмици (...)
16. (...) (...)
17. и сходно (...) његовом седмицом и писаним објашњењем, ради ко(јег) (...)
18. његова недеља, и/ а (...) седмице
19. и око три седмице (...)
- 20–29. (...)
30. (...) (...) свако (...)
31. (...) ови (...) у врту/ плодној земљи и (...)
32. (...) узми за себе самога и за ваше
33. (...) твојим синовима после тебе за све
34. (...) не страхуј и не иди
35. (...) потом ја одох
36. (...)

5, 13. 1QGenAp Kol. IX

(...) (...)

1. (...) твој отац (...) њему (...)
2. (...) све он неће сачувати, и сви (...) ка (...)
3. (...) (и) ја (до)носим ову неопозиву одлуку ка (...)

4–36

1QGenAp Kol. X

1. велики/ (...) онда (ја) благо(слових) Господа свега, који од мене (...) и који ме је штитио (...)
2. Ноју (...) речи, све од њ(их) у (...) (...)
3. у ноћи (...) (...) Потом ја одох (...)
- 4–7. (...)
8. Сада (сви ви) идите ... и дајте похвалу и небеску славу, јер (...) Створитељ/ Саздаатељ (...)
9. (...) д(ок) сви (...) и слушајте (...) сви ви вашег Господа и (...).

10. као што Цар Вечности (...)
11. Онда (...) земља (...) и он је заробио (...) због (...).
12. (...) и) лађа се заустави на гори Арарату (טורי חוררט) (... вечна ватра?) (...)
13. (...) за сву земљу и све сам ја уредио опроштење (...) за сву земљу у потпуности. Да почне (јарац ...)
14. постављен/ намештен близу, и након што је дошао (...) и ја спалих лој на огњу. Друго, (...)
15. (...) на кадином жртвенику принео сам миомирисни кâд (...). Треће, ја принесох на жртву младе грлице
16. с(а) њима на жртвеник; њихову крв и све (остало) од њих на њега. Ја ставих чисто пшенично брашно помешано заједно са уљем, са тамјаном за њихов принос на жртву која се додаје.
17. (...) део од (?)... Изговорих благослов захвалности, и посух со на све њих као благопријатни мирис жртве посвете која се диже на небе(са ...)
18. Потом (...) и δ(лагослови) (...) захвали (...)
- 19–35 (...)

1QGenAp Kol. XI

1. (...) Та(д)а ја, Ноје, бејах на вратима извора воде која је опала (...)
- 2–4. (...)
5. (...) који (...). И мој син (...) њихови синови (...)
- 6–7. (...)
8. (...) и (св)и од њих (...) сви (...)
9. (...) горе и пустиње, залеђа и обале, с(в)е (...) не
10. (...) четворна запрега/ чамац са четири веслача (...)
11. (Онда) ја, Ноје, прођох кроза сву земљу, од једног краја до другог, целом њеном дужином, и целом њеном ширином (...)
12. (...) на њој; подмлађивање њиховог лишћа и њиховог рода/ воћа. Сва земља беше пуна траве, биља и зрна. Потом ја благослових/ захвалих Господу
13. небеса, Богу чија слава постоји за сва времена, и Коме нека је небеска слава! Још једном ја захвалих Ономе ко је имао сажаљење (...)
14. сва та дела (...) обмане, али избавише исправне честите људе (...) један/ једини, и он је задобио успех, све ради њега/ због њега (...).
15. И помол(ио сам се, и) показа ми небеса, говорећи са мном следеће: „Не бој се, о Ноје! Ја сам с тобом, и са онима од твојих синова који ће ти бити једнаки као ти за сва времена.

16. Буди плодан и множи се, и испуни земљу. Владај над свим; над њеним морима и дивљинама; над њеним горама, и над свиме што је у њима. Ја сада
17. дајем теби и твојим синовима све за храну; тако од растиња и биља из земље. Но, крв не смеш јести. Страхопоштовање и страх нека је код тебе (...),
18. за сва времена, у вечност. Он рече ка (...), због (...) године (...)
19. (...) Ја сам за тебе (...) за све време/ до краја година (...) твоја деца (...)
- 20–35. (...)

1QGenAp Kol. XII²⁰

1. (...) Ја сам поставио моју дѣту, и поставио сам је (у облацима). И биће ми знак у облацима, да бих је (погледао)
2. ... (...) ... (?) (зе)мља
3. (...) (...) и би ми откривено
4. (...) Господ (...)
5. (...)
6. (...)
7. (...) мој син (...) на горама од (?)
8. засадих (?) ја виноград (?) на горама Арарата (בטורי הררט). И ја сиђох надолу, у долину ове горе, ја и моји синови, и синови мојих синова (=), унуци.
9. Тада би отимачина велика на земљи. Тада (м)и се родише (си)нови (и кће)ри после Потопа.
10. (Симу), моме најстаријем сину, прво се роди Арфаксад, две године после Потопа.

И (беја)ху сви синови Симови скупа:

11. (Ел)ам и Асур, Арфаксад, Луд и Арам и петоро женске деце (...) (...) и (синови Хамови беху Хус и Мизра)ин, Пут и Ханан, и деце
12. женскога рода седам кћери. (...) И сино(ви) Јафетови: Гомер и Магор и Мадај, и Јаван и Товал, и Масхок и Тирас, и женске деце четири кћери (...) (...)
13. (И) почесмо ја и сви моји синови да обрађујемо земљу, и ја засадих велики виноград на гори Лувар (טורא לויבר) (уп. Јуџ 7, 1), и после четири године (уп. 11Q19 1–5; Јуџ 7, 36), он даде обилно вино (...) (...)
14. (...) сви (...) ја (...). И када је био први празник првога дана првога месеца,

²⁰ Текст према реконструкцији J. C. Greenfield-E. Qimron, The Genesis Apocryphon Col. XII, Studies in Qumran Aramaic T. Muraoka (ed.), Abr-Nahrain Sup 3, Peeters, Louvain 1992, 70–77.

15. првога/ седмога (?)²¹ (...) мога винограда, ја отворих један суд/ крчаг и почех пити првога дана, пете године
16. (после сађења) винограда. (...) На тај дан позвах моје синове и моје унуке, и све наше жене и све њихове кћери сакупих ја, и ми одосмо
17. (до жртвеника (?)) и ја захвалих Господу небеса (מֶלֶךְ שָׁמַיָא), Свевишњему/ Највишем Богу (אֱלֹהֵינוּ), Великоме Светоме (קִדְּשָׁא רַבָּא), што је спасао од уништења
18. (...) нас, и за све ... њихови оци пијаху (...) које је мој отац сакрио/ тајно, док не
19. (...) од (...) и ја сасух на ... и вина (...)
(...) леп/ диван (...) због моје праведности. И легох на моју постељу, и вино (...)
20. (...) чист/ невин/ безазлен и (...) (...)
21. (...) ја (...) од тебе/ вас, који ... Свевишњег Бога (...)
22. ја се покренух (...)
23. (...) који ја, Ноје (...)
24. (...)
25. (...)
26. (...)
27. (...) (...) сваке године и за (...)
- 28–35. (...)

1QGenAp Kol. XIII

1. (...)
2. (...)
3. (...) и/ а теби (...) цар, и (...) почео/ постао је (...)
- 4–6.
7. (...) и/ а одлука/ пресуда (...) свима
8. (...) шума, (пти)це небеске, звери (...) поља/ ливада, (сток)а, земље/ копно и гмизавци/ бића сувог тла којих има/ постоје (...)
9. (...) камење и глинени предмети/ сасуди (они) беху исечени/ изрезани, узимајући од тог за њих саме. Како сам ја наставио да гледам/ посматрам злато, сребро)
10. (...) гвожђе, и сва дрвета/ све врсте дрвећа (они) су били исцепани/ исечени узимајући од тога за њих саме. Како сам ја наставио да гледам, Сунце, Месеца

²¹ Ипак, према Јуб 7, 2–5 први празник у месецу тиширију трајао је само један дан. Био је то почетак (јесење/ сунчане) Нове године.

11. и звезде (они) су били исцепани исечени/ пресечени/ узимајући од тога за њих саме. Гледао док их је је прождирала/ гомила/ мноштво створења/ бића на тлу/ земљи и мноштво створења у мору. Тако је вода
12. престала, и то се сврши.
13. Окренух се и видех маслиново дрво, и маслиново дрво је израсло у висину! (То се било) много сати са израстањем мноштва гранчица (...).
14. добро и прелепо во(ће) појављиваше се на њима. Ја сам гледао то дрво маслине и обиље њеног лишћа (...)
15. (...) све и сва, и привезујући конопце (?) за њега. Сада сам се веома много чудио том маслиновом дрвету и његовом лишћу. Ја сам се (још увек) дивио када (...)
16. (четири) небеска ветра дувајући снажно право у дрво ове маслине, отресајући његове гране и ломећи га у комаде. Прво (је ветар) дувао/ појачавао од (...)
17. (...) запада. То је учинило да су његово лишће и род отпали са њега, и развејали се у ветровима. И после тога (се ветар појачавао (...))
18. и северни ветар из (...) и из његовог плода (...)
19. (...)
20. (...) и његов плод (...)
- 21–35. (...)

1QGenAp Kol. XIV

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (његов) плод. Ти си посматрао (део шу)ме, њен један, горњи део који је био одломљен/ откинут од
5. (...)
6. (св)е гране, и сви плодови (... лишће)
7. (м)и знамо. Погледај!
8. (...) у тебе, узми (...)
9. (Сада) чуј! То је велико кедрово дрво које стајаше пред тобом на врху горе у твом сну.
10. И младица који је избила из њега, израсла је високо, и израсла је до његове висине (...) (односи се, на) три сина (...) вода из (...) земље.
11. Што се тиче виђења које си видео, први изданак, који је срастао са стаблом кедра, означава такође један разгранати ластар, и шума од њега (...)

12. (Са)да, први син се неће одвојити од тебе за све своје дане, и од његова семена твоје име ће се обнављати. Из његова изданка/ ластара/ потомства (св)и твоји синови (...)
13. и у њему (...)(пр)ви син ће изаћи као праведник садећи за све (...) дан, и (...)
14. (...) стојећи чврсто/ постојано. Што се тиче виђења да си ти видео младцу која је срасла за стабло (кедровог дрвета)
15. (...) Што се тиче виђења да си видео грану од последњег изданка који (...) од тога/ онога (...)
16. (...) мрак и неколико од њихових дебелих грана уплетених усред дебелих грана првог, (односи се на) два сина (...) гране
17. (...) један ка југу земље, а један ка северу земље. Што се тиче виђења што си видео неколико од њихових дебелих грана које су ушле усред дебелих грана првога,
18. (...) од те младице населиће се на свој земљи око мора (...) до Великога мора, а не (...) они се (на)селише усред земље (око мора)
19. (...) да разуме тајну, биће за тебе крај /окончање (...) ти ћеш тражити/ желети (...)
20. (...) и/ а тајна (...) ступајући у/ почињући (...) будући саставни део (...) учествовати у томе, и првом (...) за себе њихов сваки бог (?) који (...)
21. (...) за себе (...) у једном/неком дељењу коцком, или вучењем у Амону, близу Елама (... Вели)ко (мо)ре (...)
22. (...) служити/ бити одан/ молити се (...) његов део за доделу (...)
- 23–24. (...)
25. (...) помоћу чу(да) (...)
26. (...) и семе (као горе/ више (...)
27. (...) кедрово дрво (...)
- 28–35.

1QGenAp Kol. XV

5. (...) заједно са тачно у свему (...)
6. (док) не (...) имало је/ налазило се (...)
7. Једини Милосрдни (...) у/ ка (...) ово (...)
8. и њима у/ ка (...) од њиховог обиља од чињења и насељавајући на твојој зем(љи) (...)
9. крајева земље. Што се тиче виђења које си видео све њих како узвикују, већина њих биће зла. Што се тиче виђења које си ти видео (...)

10. великог ратника (који) долази с југа земље (и) срп у његовој руци, и ватра са њим, (и да је) он уништио са земљом све (...)
11. (...) и Силни Господ је једини који ће доћи с југа земље (...)
12. (...) ђуктиња и ђаво. И он баци све ђунтовнике у ватру (...)
13. и јама/ пакао (?) би покривена, и (...). Што се тиче виђења које си видео да су се охрабрили (...) истребити (...) југ
14. (...) ланац на њима, четири велика анђела (...)
15. (...) за њих ланац, од свих народа на земљи који неће имати снаге над (...)
16. (...) узнемирен (...) један због њиховог понашања/ посрнућа (...) због великог богохулника и њиховог плода (...)
17. (...) тако да он може удружити те народе са собом. Он ће уредити велику гору, и са ње ће посветити и одвојити између (...)
18. (...) између свих народа, и сви они ће им служити, и биће ухваћени у замку (...) сви
19. (...). Ти, Ноје, не буди зачуђен овим сном, и можда неће бити дометања томе (...)
20. (...) Ја сам ти казао све у истини, и на тај начин је (...) што се тебе тиче (...)
21. и ја ћу се прик(ључи)ти/ у савез/ побити (...) неки од твојих људи теби (...) теби. Онда/ потом ја), Ноје (пренух се) из свога сна. Сунце је изашло, и ја, (Ноје),
22. да хвалим/ величам Вечнога Бога. И (...) ја (од)ох Симу, сину моме, и све испри(чах)(њему)
23. (...) теби (...) теби (...) праведни (...) једини (...) да будеш обавештен/ и познаш жену/ имаш сношај (...) што (...) теби (...)
24. теби (...) да узмеш за себе Све(вишњега) Бога (...)
- 25–27.
28. (...) њихов (...) (...) у то/ оно
- 29–35. (...)

1QGenAp Kol. XVI

1–7. (...)

8. (...) као младица на (за)паду (д)ок то (ис)пружи/ дода до (...)
9. од мора које је између њих; извор од Махака до реке Тине.²² То онда пређе као изданак целом дужином (...)

²² Занимљиво! Река Тина је, уствари, Двина, тече кроз Русију, а улива у Северно море. Тече са југа ка северу. Ток јој је око 1000 км. Неки истраживачи сматрају да се израз односи на реку Дон, или је, можда, реч о Дунаву?

10. на земљи на северу, све од тога, док то не доспе до извора (...) и до(зем)ље
11. (...) ова гранична линија пресеца воде Великог мора док не доспе до Га(де)ра, и (...)
12. И Ноје (их) додели жребом Јафету и његовим синовима, да то приме као наслеђе заувек. (...)
13. (...)
14. За Сима извуче други жреб, за њега и његове синове, да га приме као (наслеђе заувек) (...)
15. (...) воде ове реке Тине извукоше, док (...) као изданак (...)
16. (...) до реке Тине, која (...) Мртвога мора, који досежу (...) залив
17. Велико Слано море. И ова граница иде као изданак из овог залива, ко(ји ...)
18. до (...) до морског залива који гледа према Ег(ип)ту. Она потом пролази (...)
19. (...) док не дође до дела земље од (...)
20. (...) према истоку
21. (...) (с)ве синове (Нојеве...)
22. (...) ка (Н)оју (...)
23. (...) и отишао је
24. (...) (...) између (...) (...)
25. (...) (...)
26. И за Хама (тамо из)вуче (тре)ћи жреб (...) наследства и за њега (и његове синове заув)ек
27. (до) Ге(о)на (реке...) доспе до (ју)га (од)
28. (...) Сим
- 29–35. (...)

1QGenAp Kol. XVII

- 1–6. (...)
7. (И) Симу додели (д)ео између својих синова. Тако је (жреб) пао прво (Е)ламу (област) на северу, дуж вода реке Тигра, и досежну Еритреју
8. Море, до његовог извора који је на северу. И пос(ле њега тамо паде) Асу-ру (област) према западу, док не дође до Хидеке²³ (...). И после њега
9. (тамо паде) Араму земља која је између две реке, док не досегне врх горе Ар(арата), на овом боравишту. И после њега Луду (...)

²³ Тј. реке Тигра.

10. паде ова гора Амана.²⁴ Овај део води на запад док не досегну Магог; све д(уж ...) залива налази се уз Источно море
11. на северу граничи се са (...) близу овај залив – тај који је изнад три дела до његовог југа. За Арфаксада (...) до(к)не досегну
12. до (...) који се окреће ка југу; сва земља наводњавана је Еуфратом, и све (...)
13. (...) с(в)и сливови и равнице које су између њих, и земље које су у том заливу; с(в)е (...) до(к)не досегне (...)
14. (...) до Амана (/Таурус), који се граничи са гором Араратом, и (од) Амана док не дође до Еу(фрата ...) до (...) док не до(ђе...)
15. (...) део који је Ноје, његов отац, доделио њему (...)
16. (И) Јафет је поделио између својих синова. Гомеру он даде исток и север све до реке Тине (Двине). И после њега (он даде Магогу), а после њега (...)
17. Мадају, и после њега Јавану; сва острва која су покрај Луда, и између залива ко(ји) је д(о) Луда и (дру)гог за(лива). Товелу даде то што је преко
18. другог з(алива). Месеху(...). Тиру даде четири (острв)а, и горе до (...) до оног, на унутрашњој страни
19. (мора које досеже до де)ла синова Хамових (... за)увек (...)
20. (...)
21. (...) да је дао
22. (...) синови Нојеви (по)де(лише њи)хове делове земље између својих синова
23. (...)
24. (...) и његови синови (...) (...)
- 25–35.

1QGenAp Kol. XVIII

(...)

1QGenAp Kol. XIX

1–6. (...)

7. (...) (...) и тамо Га ја назвах и(меном Б)о(га), и рекох: „Ти си
8. Бог (...) (...) и Цар вечно(с)ти. И он је говорио са мнош у ноћи“ (...) и зашто лутање до сада (...) док ја не доспех до Свете Горе. Тако ја објавих
9. до (...) и одох према југу (...) док не стигох у Хеврон. У т(о време) бејаше Хеврон из(гр)ађен, и ја живех сам

²⁴ Тј. планине Таурус, која се налази у Малој Азији. К. Веуер сматра да је то Амана, река и планина у Сирији (уп. 2 цар 5, 12).

10. две годи(не (у том месту) (...). Тада се догоди глад у целој тој земљи, и ја чух да пше(ни)це и(ма) у Египту. И ја устах
11. да идем у земљу Египат (...) који (...) и стигох ја до реке Кармон,²⁵ једнога од дванаест рукаваца Реке²⁶
12. (ја) реко(х): '(... Овде смо (били у) нашој земљи, (и) ја прег(а)зи(х) седам рукаваца ове Реке који се потом ули)вају (у) Велико Слано море'.
13. (После тога ја рекох): „Овде ми прођосмо нашу земљу и уђосмо у земљу синова Хамових, у земљу Египат (уп. Јуб 13, 11)“.²⁷
14. (...). „И ја, Аврам, имах један сан у ноћи уласка у земљу Египат. И видех у мом сну, (и гле, бе(ја)ше један кедар, и једна палма,
15. једна (веома ле)па, и обоје растија(ху из једнога корена). И дођоше синовии људи и хтедоше да (ке)дар посеку, корен изваде и палму саму за себе да оставе.
16. Тада повика палма на њих, и рече: 'Не смете (ке)дар сећи, јер ми обоје растемо из (је)днога коре(на)'. Тада кедар би захвалан палми што је остао
17. а да није (посечен). (...) Тада се ја пробудих у ноћи из мога сна, и рекох Сарај (Сари), мојој жени: 'Један сан
18. сам снιο, и (ја) се уплаших (од) овога сна'. Она ми рече: „Испричај ми, тако да (ти) кажем значење!“ И ја почех да јој причам тај сан.
19. И објасних ј(ој) значење тога) сна и ре(к)ох: („ ...) који ме хоће/ жели убити да ти сама останеш. (И сада), то је добро дело
20. које ти мени треба да учиниш:) На сваком месту на коме ми (будемо, ка) жи за мене: 'Брат ми је!' Тако ћу ја, захваљујући теби, остати у животу, и моја душа, захваљујући твојој, биће спасена.
21. (они ће хтети да) тебе уз(му) од мене, и мене убију“. Тада заплака Сарај на моје речи у оној ноћи
22. (...) када смо у(шл)и у об(ла)ст (Е)гипта (...) И фараон Со(ана)²⁸ (...) да је одведе у Соан.
23. (...) пре(ко)/ (по)све у њеној души, да она не би никога видела (...). И после тих пет година
- (и) она беше тајно (в)рло забринута што је ниједан човек не виде (током) (пе)т година. Сада на крају тих пет година
24. (дођоше ми) три човека од великаша египа(тских ... од) фарао(на) Соа(на), збо(г) речи моје мудрости и због моје жене. И они су давали

²⁵ К. Вегер, исто, „до реке Нармон“.

²⁶ Тј. реке Нила.

²⁷ Уп. Philo, De migratione Abraham § 91; J. Flavius, Antt. 161–165; Bell. V, 379–381.

²⁸ Према Јуб 13, 12, Соан је био тек подигнут.

25. ме(ни мноштво) дарова. Од мене су тражили ученост, мудрост и истину за саме себе, и ја читам пред њима (Књигу) Енохових речи (...)
26. (...) у утроби у којој је растао. Они нису имали намеру да устану док ја не бих јасно протумачио за њих (...) речи од
27. (...) који много јеђаху и много пијаху (...) вина
28. (...) теби, ја (...)
29. (он је) улазио (...), и ја му рекох (...) ја (...) Соану, помоћу (...) с(ви)х Енохових речи
30. (...)
31. (...)
- 32–35. (...)

1QGenAp Kol. XX²⁹

1. (...)
2. (...) како (...) и (како је) неодржив и леп изглед њеног лица, и колико
3. је дивно њ(ено) че(ло) и мека коса на глави. Како су миле очи њене, и како је савршен њен нос; и свака црта
4. њена лица зрачи лепотом. Колико су лепе груди њене, и како је дивна сва њена бела доја коже! Исто тако, како су дивне мишице њене и колико су бајне! И њене руке како су
5. савршене! И сваки изглед руку њезиних је подстицајан! Колико су дражесни дланови њени, и како су дуги и танки сви прсти на рукама њеним. Ноге њене
6. колико су дивне, и како су савршене голенице њене. И нема девице, нити невесте лепше од ње која улази под свадбено небо/ ложу – лепота их њена надвисује! И од свих је
7. жена лепша лепота њена, и лепота их њена све надвисује. А уз сву ту лепоту њену, велика је мудрост у ње, а сићушност руку њених
8. је предивна. Кад цар чу речи Харкеноша и речи двојице другова његових, јер сва тројица говораху као једна уста, пожеле је веома и посла
9. да је одмах узму. И кад је виде, задиви се свој лепоти њеној и узе је за жену, а мене хтеде да убије. Тада рече Сарај
10. цару: „Он је мој брат!“ – да бих због ње био поштеђен. И тако сам пуштен због ње, ја Аврам, и не убише ме. И плаках ја,
11. Аврам, плачем великим. Ја, и Лот, син мога брата, са мношвом у ноћи када је насилно отета од мене Сарај.

²⁹ Видети превод ових колумни у делу Е. Verbera *Kumranski rukopisi iz pećina kraj Mrtvog mora*, BIGZ Beograd, 1982, 285-291. Превод је веома коректан!

12. Те ноћи ја молих, вапијах и преклињах и говорих у жалости, а сузе моје текоше: Благословен да си Ти, Боже Вишњи, Господару
13. свих светова, јер си Ти господар и владар свега, и над свим царевима Ти владаш, да би над свима вршио закон. А сада
14. Ти вапијем, Господе, против фараона Соана, цара Египта, јер је од мене силом отета моја жена. Изврши над њим осуду за мене да видим Твоју велику руку.
15. на њему, и над целим његовим домом да не овлада ове ноћи мојом женом. Да она за мене постане нечистом. И нека Те, Господе, познају јер си Ти Господар над свим царевима
16. земље! И ја плаках и јадиковах. Те ноћи Бог Вишњи посла на њега разни дух/ ветар да њему и свим члановима дома његовог зада ударац, ветар
17. који носи болест. И он покоси њега и све чланове његова дома, те јој се он није могао да приближи. Чак је није познао, иако је са њом био
18. две године. При крају две године ударише и савладаше њега невоље и патње и над свим члановима његова дома. Тада он посла
19. позиве свим (мудраци)ма Египта, и свим врачарима, и свим лекарима Египта да га излече од те болести, и чланове
20. дома његовога. И не моглоше сви лекари, и сви врачари и сви мудраци да устану да га лече јер дух/ ветар бејаше ударио и по свима њима,
21. те побегоше. (...). Тада дође код мене Хар Кенош и затражи од мене да дођем и да се помолим
22. за цара и да положим руке на њега како би оживео, јер (ме) је у сну видео (...). А Лот у рече: „Не може Аврам, мој стриц, да се моли за
23. цара, а да је Сарај, жена његова, са њим. А сада, иди и кажи цару да пошаље жену (што је) код њега мужу њеноме, па ће се он (= Аврам) за њега помолити, те ће оживети“.
24. (...) А кад чу Хар Кенош речи Лотове, пође и рече цару: „Све су патње и болести
25. ове, од којих мој господар, цар, пати и болује због Сарај, жене Аврамове. Врати Сарај Авраму, мужу њеноме,
26. па ће из тебе нестати ове невоље, и престати тај ветар“. И он ме позва к себи и рече ми: „Шта ми то учини због (Сар)ај? Зашто си говорио
27. мени: ‘Она је моја сестра’ – А она бејаше твоја жена, те је ја узех за жену. Ево ти жена која је са мном, иди и напусти (...)
28. целу земљу Египат. Али сада се помоли за мене, и за цео мој дом, да би се од нас удаљио овај ветар/ дух који носи болест. И ја се помолих над (њим да бих) га

29. излечио. И положих руку своју на његову гл(ав)ву, и са њега нестa болест, и оде од њега дух/ ветар који носи болест, те он оживе и уста. Тада се он опорави и даде ми
30. цар т(ога дан)а многе поклоне, и закле ме цар заклетвом не(опозивом) да није имао (полни) однос са њом,(...) је њу (упр(љао)). Потом он врати
31. мени Сарај и даде јој (мн)ого среџ(ра и зл)ата, и много одеће од танкога платна, и пурпура који (...).
32. Тако је он врати мени и одреди ми човека који треба да ме прати/ спроведе (из Егип)та до (...) до твог народа. Теби (...)
33. (...) И ја, Аврам, одох са мноштвом стада, коза и оваца, и чак са сребром и са златом, те изађох из (Егип)та, (и Лот),
34. син брата мога, са мнош. Чак и Лот стече себи много блага и узе себи жену од кћери египатских. Ја поставих шатор (са њим) из (...)

1QGenAp Kol. XXI

1. (У) сваком сам месту мојих (претходних) окола подизао окол свој док не стигох до Ветиља, места на коме сам подигао жртвеник, и подигох га по други пут (= обновио га!)
2. (И) принесох на њему жртву паљеницу и мирну жртву Богу Свевишњему и призвах тамо Име Господа вечнога и прославих Име Божје и благослових
3. Бога и захвалих тамо пред Богом за све благо (/стада коза и оваца) и добра која ми Он даде и за то што са мнош добро учини и зато што ме врати
4. у ову земљу у миру (...).
5. После тога дана одвоји се Лот (уп. Пост 13, 6–11; Јуб 13, 17) од мене због дела која учинише наши пастири, те он оде и насели се у долини Јордана са свим његовим стадом (/свим благом)
6. са њим. И ја му додадох много преко онога што је његово, те је он напасао своја стада и стигао до Содоме. Он сагради себи кућу у Содому (...),
7. и насели се у њему. А ја се населих на гори Ветиљу. Узнемирило ме је и сметало што се Лот, син мога брата, одвојио од мене.
8. (...) И указа ми се Бог у ноћном виђењу (уп. Пост 13, 14–18; Јуб 13, 9), те ми рече: 'Иди у Рамат Ха-Цор, који се налази лево
9. од Ветиља, места у коме боравиш. Подигни очи своје и погледај ка истоку, и ка западу, и ка југу, и ка северу, и погледај сву
10. ту земљу коју дајем теби и твоје семену (синовима?!) за све векове'. Тако ја сутрадан кренух горе до Рамат Хазора, и видех земљу са те

11. узвисине: од Реке³⁰ у Египту до Ливана и Синара, и од Великог мора до Аврана, и сву земљу Гевал до Кадиса, и сву Велику пустињу
12. велику која је на истоку Аврана и Синара, до Еуфрата. И рече ми: „Семену твоме даћу сву ову земљу, и нека је наслеђују у све векове.
13. И умножићу семе твоје као прах земље коју ни један човек (/син човечји) није могао пребројати, а ни семе твоје се неће (моћи) пребројати. Подигни се/ устани и прођи унаоколо
14. и види колико је дуга и колико је широка, јер је теби и семену твоме дајем за све векове“ (...).
15. И ја, Аврам, пођох да обиђем земљу. Почео сам да обилазим од реке Геона, и поред мора, све док нисам (...)
16. стигао до горе Торе (טור תורה), обилазио сам од (оба)ле тога великога Сланог мора, па сам прошао поред горе Торе ка истоку, широм земље,
17. све док не стигох до реке Еуфрата. Затим сам обилазио поред Еуфрата на исток, све док не стигох до Црвеног мора,³¹ онда сам прошао поред
18. Црвеног мора, све док не стигох до језичка Тршчаног мора које се одваја од Црвеног мора. Обиђох затим, ка југу, све док не стигох до реке Геона, вратих се и дођох својој кући
19. у миру. Нађох све своје људе у миру, те пођох и населих се под храстовима код Мамрије, који су до Хеврона (уп. Пост 13, 18; 14, 13)
20. нешто североисточно од Хеврона. И подигох тамо жртвеник и принесох на њему жртве, паљеницу и мирну жртву, Богу Свевишњему. И тамо сам јео и пио,
21. ја, и сви моји укућани. И послах и позвах по Мамрија, Авнана (/Арнама) и Есхола, три брата Аморејца, моје пријатеље (уп. Пост 14, 14), те једоше заједно
22. са мнош, и пише са мнош (...).
23. Пре тих дана дође Ходологомор, цар Елама, Амарфал, цар Вавилона, Ариох, цар Кападокије, Таргал, цар народа (уп. Пост 14, 1), који
24. су међу рекама, и поведоше рат против Вере (/Вале), цара Содоме (уп. Пост 14, 2), и против Варсе (/Бирше), цара Гоморе, и против Сенаре (/Шинаве), цара адамског (/Адме) (уп. Пост 14, 2)
25. и против Симовара (/Шемиеведе), цара Севоима, и против цара Валаке (/Беле). Сви се ови окупише заједно за борбу у долини Сидимској, и надјача цар
26. Елама, и цареви који су уз њега, цара Содоме, и све његове другове, и наметнуше им данак. Дванаест година бејаху

³⁰ Река Нил.

³¹ Тј. све даље на југ, од Персијског залива па на запад југом Арабије до Еритрејског мора.

27. давали свој данак цару Елама (уп. Пост 14, 44), али се тринаесте године побунише против њега. А четрнаесте поведе цар Елама све
28. своје савезнике, те пођоше путем кроз пустињу, те тукоше и пљачкаше од реке Еуфрата, и потукоше Рафаје који су били у Астароту (уп. Пост 14, 5)
29. Карнајиму, и Замзумљане, који су у Амону, и Емеје који су у пољу Киријатском (/Шава Кериот), и Хореје, који су у брдима Гевала, све док не стигоше до Ел
30. Фарана (уп. Пост 14, 6), који је у пустињи. И вратише се (...) у Асасон Тамар (уп. Пост 14, 7). Онда се вратише и разорише Ејн Дин (...), који је у Асасон Тамару (...).
31. И изађе цар Содома да их дочека, заједно са царем (Гоморе, ца)рем Адаме, царем Севојима, и царем Валаке. И почеше битку
32. у долини (Сид)имској против Ходологомо(ра, цара Елама, и царева), који су са њим. И цар Содома би побеђен, те побеже, а цар Гоморе
33. погибе (/упаде у јаму) (...). Цар Елама опљачка сва блага Содома и (...)
34. (Гоморе) и одведоше у ропство Лота, братанца

1QGenAp Kol. XXII

1. Аврамовог који живљаше у Содому, заједно са њима и сва блага (/стада) његова. И дође Авраму један од пастира
2. стада која Аврам даде Лоту јер побеже из заробљеништва. А Аврам тада
3. живљаше у Хеврону. И јави му (пастир) да је заробљен Лот, син његова брата, и све његово благо, али да није убијен и да су
4. се повукли цареви преко Велике равнице у своје земље, и да робе, пљачкају, туку и убијају, и да су кренули
5. према земљи Дамаск. И расплака се Аврам за Лотом, сина брата свога. Али се (затим) одважи Аврам и уста,
6. и изабра међу својим слугама мушкарце, способне за борбу, (њих) три стотине осамнаест (уп. Пост 14, 14). А Арнам (ערנא)
7. и Есхол, и Мамрија пођоше са њим. И он их стаде гонити, и стиже до Дана, и нађе их
8. да су се улогорили у долини Дан. И навали на њих у току ноћи са (све) четири стране света. И стаде убијати
9. међу њима у ноћи и победи их, и стаде их гонити, те сви побегоше испред њега,
10. све док не стигоше до Хелвона, који је лево од Дамаска. И спаси од њих све који заробише,
11. и све што опљачкаше, и сву њихову имовину. Чак и Лота, сина брата свога, он избави, и сва блага његова. И сав

12. плен који запленише, он врати. А када чу цар Содома да је Аврам повратио сав плен,
13. и све што је опљачкано, крену пред њега и стиже до Салима, а то је Јерусалим. И подиже Аврам свој окол у долини
14. Сава, а то је Царева долина (уп. Пост 14, 17) у дубодолини Бет ха-Керем. А Мелхиседек, цар Салима, изнесе
15. јело и пиће Авраму, и свим људима који су са њим. А он бејаше свештеник Бога Свевишњег, те он благослови
16. Аврама, и рече: „Нека је благословен Аврам, слуга Бога Свевишњег, господара неба и земље, и нека је благословен Бог Свевишњи,
17. који предаде твоје непријатеље у твоје руке“. И даде му десетину од свега блага цара Елама и његових другова (уп. Пост 14, 20).
18. (...) Тада приђе цар Содома и рече Авраму: „Господару мој, Авраме,
19. дај ми моје душе које су заробљене са твојима, а које си ослободио од цара Елама, а блага њихова
20. сва нека остану теби (...). Тада рече Аврам цару Содома: „Дижем
21. руку своју овога дана ка Богу Свевишњему, Господару неба и земље, ако од конца до ремена на обући
22. узмем било шта од свега што је твоје, сем ако кажеш: „Од мојега блага све богатство/ добро је
23. Аврамово, осим онога што су појели моји момци који су са мном, и осим онога што је припало у дело тројици људи који
24. пођоше са мном. Они су власни над својим делом да ти га дају.“ И врати Аврам сва блага своја, и сав
25. плен, и даде их цару Содома. И све заробљене који су са њим били из те земље, ослободи
26. и пусти их (...).
27. После ових догађаја јави се Авраму Бог у виђењу, и рече му: „Ето, десет година
28. је прошло од дана када си кренуо из Харана; две си провео овде, а седам у Египту, а једну
29. док си се враћао из Египта. А сада, испитај и преброј све што имаш и види колико се пута умножило све
30. што је са тобом пошло на дан изласка твога из Харана. И сада, не дој се! Ја сам са тобом и бићу ти
31. потпора и снага. Ја ћу те штитити и чуваћу те од онога који је од тебе јачи. Твоје богатство и твоје благо

32. умножиће се веома“. И рече Аврам: „Господе Боже! Велико је богатство и благо моје, и шта ће ми
33. све (то)? Јер када умрем гоћу поћи, без синова, и један од укућана мојих ће ме наследити.
34. Елиезер, син ... ће ме наследити.“ А Он му рече: „Неће те тај наследити, него онај који ће изаћи из (...)“.

4. Закључак

Спис Апокрифна Књига постања (1QGenAp = 1Q20) очигледно је написан знатно пре настанка есенске заједнице, а што се десило око 150. године пре Христа. Одступања у приповедању, садржини овога списка и на плану његовог односа према садржини (канонске) Књиге постања, показују древност ових традиција, а иста ситуације је и у погледу његовог односа према садржини Енох и Јуб. Стога, истраживачи примећују да га, по питању датовања, можемо сместити у време пре настанка Књиге јубилеја, а која је настала, сматра се, у III веку пре Христа.

Садржина овога списка указује на то да се његов аутор желео представити веома обавештеним, и добрим зналцем традиција свога народа, такође и свих, тада познатих, крајева земље, које наводи у овоме спису веома подробно.

5. Извори и издања текста Avigad N. – Yadin Y., Megilla hiconit laberešit, Jerusalem 1956,

- Avigad N. and Yadin Y., A Genesis Apocryphon. A Scroll from the Wilderness of Judaea. Description and Contents of the Scroll. Facsimiles, Transcription and Translation of Columns II, XIX-XXII. The Magnes Press of the Hebrew University and Heikhal Ha-Sefer, Jerusalem 1956, 48 (engl.) + 40 (hebr.) S. + Photokopien der Kolumnen II, XIX-XXII,
- Barthélemy D. and Milik J. T., Qumran Cave 1 (DJD I), Oxford Clarendon Press, London 1955,
- Beyer K., Die aramäischen Texte vom Toten Meer samt den Inschriften aus Palästina, dem Testament Levis aus der Kairoer Genisa, der Fastenrolle und den alten talmudischen Zitaten I, Göttingen 1984; II, 2004,
- Wise Michael-Abegg Martin Jr., and Cook Edward, The Dead Sea Scrolls: A New Translation, Harper San Francisco, 1996,
- Wise M.-Abegg M.-Cook M., Die Schriftrollen vom Qumran (hgg. Läpple A.), Wiener Verlag, Himberg, 1997,
- Jongeling B.-Labuschagne C. J.-van der Woude A. S., Aramaic Texts from Qumran, Vol. I, Semitic Study Series IV, Leiden, 1976, 77-119,
- Martinez Garcia F. & Tigchelaar E. J. C., Dead Sea Scrolls Study Edition (2 Volume Set) (Secured),
- Barthélemy D. and Milik J. T., Qumran Cave 1 (**Discoveries in the Judaean Desert I**, Oxford Clarendon Press, London 1955,

- Philo Judaeus, *De migratione Abrahami* (ed. P. Wendland). *Philonis Alexandrini opera quae supersunt*, vol. 2. Berlin, Reimer, 1897 (repr. De Gruyter, 1962),
- Qimron E., *The Genesis Apocryphon Col. XII*. Muraoka T., ed., *Studies in Qumran Aramaic*, Louvain, *Abr-Nahrain Suppl.*, 3, 1992, 70-77,
- Fitzmyer J. – Harrington D. J., *A Manual of Palestinian Aramaic Texts*, Rome 1978,
- Флавије Јосиф, *Јудејски рат* (прев. Д. Глумац), Просвета, Београд 1967,
- Flavius Josephus, *Translation and Commentary*, ed. Steve Mason, Leiden Brill 2000-2007, (The Shrine of the Books), SHR 3847-3865, 4444-4453, 7301-7322,
- [http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/search#q='1q20'+AND+ site_ en%3A'Qumran,+Cave+1'](http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/search#q='1q20'+AND+site_en%3A'Qumran,+Cave+1')

6. Литература

- Bardtke H., *Literaturbericht über Qumran VI. Teil II. Das Genesis-Apocryphon IQGenAp*, ThR 37, 1972, 193-204,
- M. J. Bernstein, *Re-Arrangement, Anticipation and Harmonization as Exegetical Features in the Genesis Apocryphon*, DSD 3, 1996, 37-57
- Betzer T., *Der Gebrauch der Verben in IQGenAp*, Lesonenu 41 1976-1977, 196-204 (јевр.),
- VanderKam J. C., *The Textual Affinities of the Biblical Citations in the Genesis Apocryphon*, JBL 97, 1978, 45-55,
- VanderKam J. C., *The Poetry of IQApGn XX, 2-8a, RQ 10*, 1979-1981, 57-66,
- Warshaver G., *The >Hardening of Pharaoh's Heart< in the Bible and Qumranic Literature*, Bulletin of the Institute of Jewish Studies 1, 1973, 1-12,
- Weimar P., *Formen frühjüdischer Literatur. Eine Skizze*, J. Maier-J. Schreiner, hgg., *Literatur und Religion des Frühjudentums. Eine Einführung*, Gütersloh 1973, 144-155,
- Weinfeld M., *Sarah in the House of Abimelech in the Light of Assyrian Law and the Genesis Apocryphon*, Tarbiz 52, 1983, 639-642 (јевр.),
- Weinfeld M., *Sarah and Abimelech (Genesis 20) against the Background of an Assyrian Law and the Genesis Apocryphon*, у A. Caquot e. a. (éd.), *Mélanges bibliques et orientaux en l'honneur de M. Mathias Delcor* (AOAT 215), Verlag Butzon & Bercker, Kevelaer/ Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 1985, 431-436,
- Verber E., *Kumranski rukopisi iz pećina kraj Mrtvog mora*, BIGZ Београд 1983,
- Wise M.-Abegg M.-Cook E., *Dead Sea Scrolls. A New Translation. Translated and with Commentary*, A Hodder & Stoughton, Harper Collins, San Francisco 1996,
- Wise M.-Abegg M.-Cook M., *Die Schriftrollen vom Qumran* (hgg. Läpple A.), Wiener Verlag, Humberg 1997,
- White R. T., *The Qumran Genesis Apocryphon*, ABD, vol. II, Sheffield 1988,
- Garbini G., *L'apocrifo della Genesi nella letteratura giudaica*, Annali del Istituto Orientale di Napoli 37, 1977, 1-18,
- Greenfield J. C., *Early Aramaic Poetry*, The Journal of the Ancient Near Eastern Society of Columbia University 11, 1979, 45-51,
- Greenfield J. C., *The Genesis Apocryphon. Observations on Some Words and Phrases*, у G. B. Sarfatti e.a. (ed.), *Studies in Hebrew and Semitic Languages Dedicated to the Memory of Prof. E.Y. Kutscher*. Bar-Ilan University Press, Ramat-Gan 1980, xxxii-xxxix,
- Greenfield J. C.-Qimron E., *The Genesis Apocryphon Col. XII*, *Studies in Qumran Aramaic* T. Muraoka (ed.), *Abr-NahrainSup* 3, Peeters, Louvain 1992, 70-77,
- B. Dehandschutter, *Le rêve dans l'Apocryphe de la Genèse*, in: W.C. Van Unnik (ed.), *La littérature juive entre Tenach et Mischna. Quelques problèmes*, E. J. Brill Leiden 1974, 48-55,

- Evans C. A.–Elizarova M. M., On a Doubtful! Passage in 1QGenAp XXII, 31, *Palestinski Sbornik* 20, 1978, 133-135 (руски),
- Jongeling B., A propos de 1QGenAp XX 28, *Revue de Qumrân* 10, 1979-1981, 301-303,
- Jongeling B.-C. J. Labuschagne-A. S. van der Woude, *Aramaic Texts from Qumran* (Semitic Study Series, NS IV). E. J. Brill, Leiden 1976, 77-119,
- Kirchschläger W., Exorzismus in Qumran?, *Kairos* 18, 1976, 135-153,
- Knibb M. A., *The Qumran Community* (Cambridge Commentaries on Writings of the Jewish & Christian World 200 BC to AD 200). University Press, Cambridge 1987, 183-202,
- Kutscher E. Y., *The Language of the 'Genesis Apocryphon': A Preliminary Study*, *Scripta Hierosolymitana* 4, 1958, 1-35,
- Maier J., *Die Qumran-Essener. Die Texte vom Toten Meer. Band I: Die Texte der Höhlen 1-3 und 5-11*, München-Basel 1995,
- Martínez García F. et Puech E., éd., *The Genesis Apocryphon and the Rewritten Bible*, in: *Mémorial Jean Carmignac*, Gabalda, Paris 1988, 153-165,
- Marcel Y., *The Sons of God and the Daughters of Men*, *Beth Mikra* 27, 1981, 203-219 (јевр.), *Orientalia* 18A), Pontifical Biblical Institute, Rome 19712,
- Machiela Daniel A., *THE GENESIS APOCRYPHON (1Q20): A Reevaluation of the Text, Interpretative Character, and Relationship to the Book of Jubilees*. A dissertation. Submitted to the Graduate School of the University of Notre Dame in Partial Fulfillment of the Requirements of the Degree of Doctor of Philosophy by B.A., M. A., Notre Dame, Indiana, July 2007,
- Machiela Daniel A., *The Dead Sea Genesis Apocryphon: A New Text and Translation with Introduction and Special Treatment of Columns 13-17*, *Studies on the Texts of the Desert of Judah* 79, Boston-Brill 2009,
- Morgenstern M. – Qimron E., and D. Sivan, *The Hitherto Unpublished Columns of the Genesis Apocryphon*, *Abr-Nahrain* 33 (1995) 30-54,
- Muraoka T., *Notes on the Aramaic of the Genesis Apocryphon*, *RQ* 8, 1972-1976, 7-51,
- Muraoka T., *Further Notes on the Aramaic of the Genesis Apocryphon*, *Revue de Qumran* 61, 1993, 39-48,
- Nickelsburg G. W. E., *Jewish Literature between the Bible and the Mishnah*. Fortress Press, Philadelphia 1981, 263-265,
- Nickelsburg G. W. E., *The Bible Rewritten and Expanded*, in: M. E. Stone (ed.), *Jewish Writings in the Second Temple Period* (*Compendia Rerum Iudaicarum ad Novum Testamentum*, Sect. 2, Vol. 2). Van Gorcum, Assen/Fortress Press, Philadelphia 1984, 104-107,
- Qimron Elisha, *Toward a New Edition of 1QGenesis Apocryphon*. Pages 106-09 in *The Provo International Conference on the Dead Sea Scrolls: Technological Innovations, New Texts, and Reformulated Issues*. Edited by Donald W. Parry and Eugene Ulrich, Leiden Brill 1999,
- Reeves J. C., *What Does Noah Offer in 1QApGen X, 15?, RQ* 12, 1985-1987, 415-419,
- Shinan A.–Zakovitch Y., *Abraham and Sarai in Egypt* (*Institute of Jewish Studies Mon Ser.* 2), Jerusalem 1983,
- Starkova A., *The Travels of Abraham* (1QGenAp XXI, 8-20), *Palestinski Sbornik* 28 (1986) 69-73 (рус.),
- Stegemann H., *Die Essener, Qumran, Johannes der Täufer und Jesus*, Herder, Freiburg-Basel-Wien 19932,
- Steiner R. C., *The Heading of the Book of the Words of Noah on a Fragment of the Genesis Apocryphon: New Light on a "Lost" Work*, *DSD* 2, 1995, 66-71,
- Tov E., *The Nature and Background of Harmonizations in Biblical Manuscripts*, *JSOT* 31 (1985) 3-29,

- Томић И., Противници есенске заједнице у кумранским списима, Београд 2004,
 Fitzmyer Joseph A., The Genesis Apocryphon of Qumran Cave 1 (1Q20). A Commentary, Roma 2004,
 Harrington D. J., Abraham Traditions in the Testament of Abraham and in the »Rewritten« Bible of the Intertestamental Period, у G. W. Nickelsburg, Studies on the Testament of Abraham (Septuagintan Cognate Studies 6). Scholars Press, Missoula, MO 1976, 155-164,
 Cowling G., Notes, Mainly Orthographical, on the Galilean Targum and 1Q Genesis Apocryphon, Australian Journal of Biblical Archaeology 21, 1972, 35-49,
 Cohen S. J. D., The Beauty of Flora and the Beauty of Sarai, Helios 8, 41-53,
 Coxon P., The Nunation Variant in the Perfect of the Aramaic Verb, JNES 36, 1977, 297-298,
 Cross F. M. – Talmon S., Qumran and the History of the Biblical Text. The Evolution of a Theory of Lokal Texts, Harvard University Press, Cambridge – Mass., 1975, 306-320,
 Fitzmyer J. A., The Genesis Apocryphon of Qumran Cave 1: A Commentary, Pontifical Biblical Institute Press, Rome, 1966; 19712.

7. Електронска издања

- The Dead Sea Scrolls on Microfiche. A Comprehensive Facsimile Edition of the Texts from the Judean Desert (ed. E. Tov and S. J. Pfann, Leiden, IDC and E. J. Brill, 1993),
 Martinez Garcia F. & E. J. C. Tigchelaar, Dead Sea Scrolls Study Edition (2 Volume Set) (Secured),
<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/>.

The Genesis Apocryphon

Summary: In this study the author deals with fragmentary remains of the writing *Genesis Apocryphon* (1Q20), that was discovered in the First Qumran cave (1Q). Late Eugen Verber published this text in Serbian a long time ago. Due to the reason that in the meantime some new editions, research works and film recordings using modern IC-technology have appeared, the present paper has included also these editions that have enabled a more efficient reconstruction and readings of the text.

Dr. Tomic indicates that the writing *Genesis Apocryphon* had been written relatively earlier than the Essene Community was founded, and that, consequently, it could be stated that it was written some time before the Book of Jubilees, and this latter book was composed in the 3rd Century B. C.

ОСТАЦИ АПОКРИФНЕ КЊИГЕ О НОЈУ

1QBook of Noah (1QNoah) (1Q19)

ЈЕВРЕЈСКО КВАДРАТНО ПИСМО

Frag. 1

- 1 [וי...] הי [הוא]
- 2 [הוא] גברו בארץ [וי]
- 3 [וי] כי השחית כול בשר א ת דרכו על הארץ [וי]
- 4 [וי] תבוא צעק תם לפני אל ו [וי]
- 5-6 [וי] ... [וי]

Frag. 2

- 1 [קדוש] י הש[מים] ...
- 2 [וי] לאמר גלו מש[פטנו] לפ[ני] עליון ...
- 3 [וי] ולא תחתך [וי]
- 4 [וי] רפ[אל] וגבריאל [וי]
- 5 [וי] אדון[ם] אדונים וגב[ור] גבורים ...
- 6 [וי] [עלמי] [וי]

Frag. 3

- 1 [וי] ... [וי]
- 2 [וי] ... [השתמ] [מו] ...
- 3 [וי] ב[חור] הולד כי נכבדים [וי]
- 4 [וי] אביהו וכאשר ראה למך את[וי]
- 5 [וי] את חדרי הבית כחדודי המשש [וי]
- 6 [וי] ל[וי] לבעת את [וי]
- 7 [וי] ... [וי]

Frag. 13

- 1 [וי] כי כבוד זוך . [וי] לכבוד אל ב . [וי]
- 2 [וי] נשא בהדר כבוד ותפארת[וי]
- 3 [וי] דיכב בתוך [וי]

ОСТАЦИ АПОКРИФНЕ КЊИГЕ ПОСТАЊА

1Q20 (1QGenAp) 1QGenesis Apocryphon

Frag. 1 i

- 1 [וי] רגוך תתסך ותתקיים ומן הוא
- 2 [וי] חמת רגוך *ūrazno*
- 3 [וי] תיא וכביא ושפליא דאלין ...
- 4 [וי] וכען הא אניתי אסירין
- 5 [וי] ...
- 6 *ūrazno* [וי]

7 [...] קדישא רבא

8 [...] ודיא כול

10-9 [...] ...

Frag. 1 ii

... 1-2

3 [...] יום. [...]

4 [...] כול [...]

5 [...] ...

6 [...] ארעא ...

7 [...] עובדא די ...

8 [...] ובישתא למק ...

10-9 [...] ...

Frag. 1 ii

[...]... 1-2

3 [...] יום. [...]

4 [...] כול [...]

5 [...] ...

6 [...] ארעא ...

7 [...] די עובדא ...

8 [...] ובישתא למק...

10-9 [...] ...

Frag. 2

[...] ... 1

2 [...] ומתמחין מן אחרהון ...

3 [...] *ūpразно*

4 [...] ין מת.תנין ...

5 [...] קודם מרה עלמא *ūpразно*

6 [...] [...] ...

1QGenesis Apocryphon (1QGenAp) (1QapGen ar) (1Q20)

Col. i

1 [...] ועם נצבתא

2 [...] אף רז רשעא די

3 [...] ורזא די

4 [...] לא תדעון

5-9 [...] ...

10 [...] מן קצת

11 [...] ?24-11

25 [...] ולקלל לכול בשרא

26 [...] רה ובמשלהן לכון שלה הוא

27 [...] לארעא ולמחת להא ...

28 [...] לא יד[עין] מא למעבד אנשא לארעא

29 [...] להון עבד ואף לכול בשרא

Col. ii

1 הא באדין חשבת בלבי די מן עירין הריאתא ומן קדישין הריא ולנפיל[ין]

2 ולבי עלי משתני על עולימא דנא *iprazno*

3 באדין אנה למך אתבהלת ועלת על בתאנוש אנתתי [ואמרת]

4 [הא] אנה מועד בעליא במרה רבותא במלך כול [סלמיע ...]

5 [...] יבנ שמין עד כולא בקושטא תחוינני הן [...] [...]

6 [...] תחוינני ולא בכדבין הדא ... [...]

7 במלך כול עלמים עד בקושט עמי תמללין ולא בכדבין [...]

8 אדין בתאנוש אנתתי בחלץ תקיף עמי מללת וב ... [...]

9 ואמרת יא אחי ויא מרי דכרלך על א עדינתי ... [...]

10 בחום ענתא ונשמתי לגו נדנהא אנהו בקושט כולא אחוינך [...]

11 [...] שגִי לבי עלי אדין אשתני *ḥ̄pazno*

12 וכדי חזת בתאנוש אנתתי די אשתני אנפי עלי ... [...]

13 באדין אנסט רוחהא ועמי תמלל ולי תאמר יא מרי ויא אחי [דכרלך]

14 עדינתי יאמיא אנה לך בקדישא רבא במלך שמ[י]א [...]...

15 די מנך זרעא דן ומנך הריונא דן ומנך נצבת פריא [...] דן]

16 ולא מן כול זר ולא מן כול עיריין ולא מן כול בני יִשְׁשֵׁם [למא צלם]

17 אנפֿיך כדנא עליך שנא ושחת ורוחך כדן עליבא. ... ארי [אנה]

18 בקושט ממלא עמד [...] *יִפְרָזְנוּ*

19 באדין אנה למך רטת על מתושלח אבי וכולא לה חו[ית ... חנוך]

20 אבוהי וכולא מנה ביצבא ינדע בדי הוא רחים ורעי [אלהא ועם קדישיא]

21 עדבה פליג ולה מחוין כולא *уразно* וכדי שמע מתושל[ה פתגמיא אלן]

22 רט לחנוך אבוהי למנדע מנה כולא בקושטא ... [...]

23 רעותה ואזל לארקבת לפרוין ותמן אשכחה לחנוך [אבוהי ...]

24 [ו]אמר לחנוך אבוהי יא אבי ויא מרי די אנה לך את[... ית]

25 [...] ואמר לך דאל תרגז עלי די להכא אתית ל...ך [...]ך...

26 דחיל לעליך [...]...

[...] ... 27

Col. V

1 וכתב ... [...]

2 *yirazo* ולך מתושלח ב[רי...ל די עולימא

3 דן הא כדי אנה חנוך ... [ו...][ל'א]מן בני

4 שמיין להן מן למך ברך [...]

5 ומדמא לא הווא [...]

[מז...] 6

7 חזוה דחל למך ברך ... [...]

8 בקושט מהימן די ... *йразно* [...]

9 וכען לכ{א} אנה אמר ברי ולך אנה מחוה ... [...]

10 אזל אמר ללמדך ברך ... [...]

- 11 [...] מוהי בארעא וכול עובד [...] ...
 12 לאנפיהי נסבא בי ודנחא עינוהי כש[משא ...]
 13 עולימא דן נור והוא ל [...] ...
 14-15 [...] ...
 16 הא ינבאד אשתבשון [...] ...
 17 עלמא יהבין [...] ...
 18 עבדין חמס שגי יעבדון עד די [...] ...
 19 ... וכול שבילי [...] ...
 20 וכען לך אנה מחוה ברו [...] ...
 21 ברך אחוי ברזא דנא [...] ...
 22 [...] ...
 23 מברך למרה כולא [...] ...
 24 וכדי שמע מתושלח ל[...]
 25 סוע למך ברה ברו מלל [...] ...
 26 וכדי אנה למך [...] ...
 27 ... די מני אנפיק [...] ...
 28 *ūprazno*
 29 [...] כתב מלי נוח [...] ...
 30 [...] [...] ...

Col. vi

- 1 מן עול ובכור הורתי יעית לקושט וכדי נפקת מן מעי אמי לקושט נציבת
 2 וקושטא כול יומי דברת והוית מהלך בשבילי אמת עלמא ועמי קדי[ש] [...] ...
 3 מסליב אוחת קושט ולאזהרותני מן נתיב שקר די אזלן לחשוד [...] ...
 4 [...] ... וחצי אסרת בחזין קושטא וחכמתא במעיל [...] ...
 5 [...] כול שבילי חמס *ūprazno*
 6 ב[אדין] הוית אנה נוח גבר ואחדת בקושטא ואתקפת ב[...] ...
 7 ... ולאמזרע ברתה לי לאנתה נסבת והרת מני ילדתו לי בנין ת[לת]ה[...]
 8 ... לבני נשין נסבת מן בנת אחי ובנתי לבני אחי יהבת כדת חוק עלמא
 9 [...] ה עליא לבני אנשא *ūprazno* וביומי כדי שלמו לי לחשבון די חשבת
 10 [...] ... יובלין עשרה באדין שלם לבני למסב וְלְהו נשין ל...
 11 [...] שמיא בחזיון חזית תואחוא ואודעת בעובד בני שמין ומא כול
 12 [...] ... וטמרת רזא דן בלבבי ולכול אנוש לא אחוית *ūprazno*
 13 [...] ... עלי בעירא רבא ילע בציר ובמשלחת קדישא ...
 14 [...] ... ובחזיון עמי מלל ולקובלי קם ...
 15 [...] מ[שלחת] קדישא רבא לי קל אשמע לך אמרין יא נוח
 16 [...] ... וחשבת בי כול לכת בני ארעא ידעת וחזית כול[...]
 17 [...] ... יצלחון קל ...
 18 [...] ... שבועין תרין ובאדין מסתם [...] ...
 19 [...] ... דמא די אשדו נפיליא שפית וקוית עד די ק[...]
 20 [...] ... שיוקדי די עם בנת שאאנן[...]
 21-22 [...] ...
 23 [...] ואש[כחת] אנה נוח חן [...] ...
 24-25 [...] ...
 26 [...] ... לאנשא ולבעירא ולחיותא לעופא ו[...]
 27 [...] [...] ...

Col. vii

- 1 [...] ... עליהון ארעא וכול די עליהא בימיא ובטוריא
- 2 [...] ... דא כול מזלת שמיא שהרא וכוכביא ועיריא
- 3-4 [...] ...
- 5 [...] ... אנה משלם לך
- 6 *ūprazno* [...] ...
- 7 [...] ... קדישא [למלי רבא וחדית מרה שמיא ואציחת
- 8-23 [...] ...

Col. x

- 1 רבא *ūprazno* באדין ... כולא די בני מן [...] ...
- 2 לנוח [...] ...
- 3 בליליא [...] ...
- 4-7 [...] ...
- 8 ... ווהלל ושבחו
- 9 ... כולכון למרכון
- 10 למלך כול עלמיא לעלם ולעד עד כול עלמים *ūprazno*
- 11 באדין ... ונסב מן
- 12 [...] ... תבותא נחת חד מן טורי הוררט ונור עלמא
- 13 [...] ... ועל כול ארעא כולהא כפרת
- 14 [...] ... לקדמין [...] ... ותרבא על נורא אקטרת ותניאנא
- 15 ... דמהון יסודאל מדבחהא ... וכול בשרהון על מדבחהא אקטרת ותליתי לבני שפנינא
- 16 ... על מדבחהא קרבנא ... הון עליה יהבת סולת נשיפא פילא במשח עם לבונא למנחא
- 17 ... בכלהון מלחא הוית יהב רח מקטורתי ל[ש]מיא קלס *ūprazno*
- 18 באדין עליא [...] ...

Col. xi

- 1 [...] ... אנה נוח הוית בתרע בותאית ...
- 2-10 [...] ...
- 11 [...] ... אדין אנ]ה נוח נפקת והלכת בארעא לאורכהא ולפותיהא [...]
- 12 ... עליהא עדן בעליהון ובאנבהון וארעא כולהא מליא דתא ועשב ועבור אדין ברכת למרה
- 13 [...] ... לעלם הוא ולה תשבחתא ותבת וברכת די רחם על ארעא ודי אעדי ואבד מנהא
- 14 כול עבדי חמסא ורשעא ושקרא ופלט ... בדילה *ūprazno*
- 15 מלל עמי ולי אמר אל תדחל יא נוח עמך אנה ועם בניך די להון כואתך לעלמים
- 16 ... ארעא ושלט ככולהון ... יהא ובמדבריהא ובטוריהא ובכול די בהון והא אנה
- 17 יהב לך ולבניך כולא למאכל בירקא ועשבא די ארעא ברם כול דם לא תאכלון אימתכון ודחלתכון
- 18-24 [...] ...

Col. xii

- 1 [...] ... והואת לי לאת בעננה ולמ ...
- 2 [...] ... [א]רעא
- 3 [...] ... אתחזיאת לי
- 4-5 [...] ...

- 6 [...] *ūrazno* ...
 7 [...] ...
 8 [...] ... בטורי הוררט ומן בתר כן נחתת לשפולי טורא דן אנה ובני ובני בני
 9 [...] ... ארו צדיתא הוואת שגיא בארעא ויל[ידו] ל[... ב]ן מן בתר מבולא
 10 [...] ... לשם ברי[ר]בא יליד לה בר לקדמין ארפכשד תרתין שנין בתר מבולא [והווא] א
 כול בני שם כולהון
 11 [...] ... ארפכשד לוד וארם ובנן נקבן חמש *ūrazno* ו[בני חם כוש
 ומצרי]ן ופוט וכנען בונן
 12 [...] ... נקבן שבע *ūrazno* ובנ[י] יפת גומר ומגוג ומדי ויואן ותובל ומשוך ותיסר
 ובנן נקבן ארבע *ūrazno*
 13 [...] ... ושרית אנה ובני כולהון למפלה בארעא נצבתו כרם רב בלובר טורא
 ולשנין ארבע עבד לי חמר
 14 [...] ... כול *ūrazno* ... וכדי רגלא קדמא ביום חד לרגלא קדמא די בחודשא
 15 [...] ... די כרמי כומרא דן פתחת ושרית הילמשת ביום חד לשנתא חמישיתא ואזלנא
 16 [...] ... ביומא דן קרית לבני ולבני בני ולנשי כולנא ולבנתהון ואתכנשנא כחדא
 17 [...] ... א והוית מברך למרה שמיא לאל עליון לקדישא רבא די פלטנא מן אבדנא
 18-35 [...] ... [...]

Col. xiii

- 1-7 [...] ...
 8 [...] ... וחיות ברא ... ורחש יבישתא ...
 9 [...] ... אבניא וחספא הווא ציק ונסבין להון מנה חזה הוית לדהביא ולכס[פי]א
 10 [...] ... פרזלא ולאינא כולהון קצין ונסבין להון מנה חזה הוית לשמשא ולשהרא
 11 [...] ... ולכוכביא קצין ונסבין להון מנה חזה הוית עד די אסיפוהי שרץ ארעא מיא ושרץ וסף
 12 [...] ... מיא וסף *ūrazno*
 13 [...] ... ואתפנית למחזה זיתא וארו הא זיתא גבר מאברו ושען שגיאן ועוב עופיאן שגיאן
 14 [...] ... אנ[ב]ין ברב ... ומתחזה בהן מתבונן הוית בזיתא דן וארו הא משגית עלוהי ...
 15 [...] ... קשרן בה והוית תמה על זיתא דן ועלוהי שגי לחדא תמהת ...
 16 [...] ... [ארבע] רוחי שמיא שבנן בתקוף חבלא בזיתא דן ומענפן לה ויתברן לה לקדמין ...
 17 [...] ... רוחא מערב וחבטתה ואתרת מן עלוהי ומן אנבה ובדרתה לרוחא ובתרה ...
 18-34 [...] ... [...]

Col. xiv

- 1-8 [...] ...
 9 [...] ... ושמע אנתה הוא ארזא רב ... קאם לקובלך בחלם על ראיש טורים
 10 [...] ... חלפא די נפקא מנה וראמא עד רמה תלתת ב[ני]ן ...
 11 [...] ... לחלפתא קדמיתא דבא בגדם ארזא ... ואעא מנה ...
 12 [...] ... כול יומוהי לא יפרש מנך ובזרעה יתקרה ש[מ]ך ...
 13 [...] ... יפוק לנצבת קושט לכול [...] ...
 14 [...] ... קאם לעלמים ודי חזיתא לחלפתא דבא ב[גד]ם [ארזא] ...
 15 [...] ... ודי החזית לחלפתא [...] ...
 16 [...] ... *ūrazno* ... מן קצת נופהן עלל בגו נוף קדמיתא תרין ב[ני]ן ...
 17 [...] ... מן [א]רעא ... לשמאל ... ודי חזית מן קצת נופהן עלל בגו נוף קדמיתא
 18-34 [...] ... [...]

Col. xv

- 4-8 ... [...]
 9 ... ודי יתאחז כולהון [...] יסורון משגיתהון להון רשיעין ודי חזיתה
 10 לגברא אתה מן ימין ארעא מגלא בידה ונורא עמה ...
 11 ... הוא די יתה מן ימין ארעא [...] ...
 12 [...] ורשעא ירמי על נורא כול פש [...] ...
 13 ויתה ובי [...] ודי חזיתה [...] ...
 14 [...] [...] [...] ארבעא מלאכין [...] ...
 15-22 [...] [...] [...] ...

Col. xvi

- 1-8 [...] ...
 9 לשנה די מן ביניהון ראיש מעין עד טינה נהרא ו ... בעין ...
 10 כול ארע צפונא כולהא עד די דבק ל ...
 11 [...] עבר תחומא דן מי ימא רבא עד די דבק גל[די]רא ...
 12 חלק בעדב ליפת ולבנוהי למירת ירותת עלמים *ūprazno*
 13 *ūprazno* ...
 14 [...] לשם נפק עדבא תניאנא רתלמי לה ולבנוהי ...
 15 [...] [...] מי טינה נהרא [...] ...
 16 ... נהרא ...
 17 [...] מלאח רבא ואזל תחומא דן כעין מן [...] ...
 18 [...] [...] די פנה למערב ועבר [...] ...
 19 ... עד די דבק ל ...
 20 למדנחא ...
 21-34 ...

Col. xvii

- 1-5 [...] ...
 6 [...] *ūprazno* ...
 7 [...] שם פ[ל]ג [...] חו[ל]קה בין בנוהי ונפל לקדמין ל[עי][ם]ל בצפונא ליד מי חדקל נהרא עד
 דבק לימא
 8 ש[מו]קא לראישה די בצפונא וסחר למערבא לאשור עד דבק לחדקל ... ובתרה
 9 לארם ארעא די בין תרין נהריא עד די דבק לראיש ...
 10 נפל טור תורא דן ועבר חולקא ואזל מערבה עד בקד למגוג ... מדנחא
 11 בצפונא די מחען לשנא דן דעל ראיש תלתת חולקיא ליד ימא דן לארפכשד ...
 12 [...] די פנה לדרומא כול ארעא די משקה פורת וכול [...] ...
 13 [...] כול בקעאתא ומישריא די ביניהון ואיא די בגו לשנא [...] ...
 14 [...] ואמנא [...] ...
 15 [...] חולקא די פלג לה ויהב לה נוח אבוהי *ūprazno*
 16 [...] יפת פלג בין בנוהי לגמר יהב לקדמין בצפונא עד די דבק לטינה
 נהרא ובתרה למגוג ובתרה
 17 למדי ובתרה ליואן כול נגאותא דיליד לוד ובין לשנא ...
 18 [...] [...] [...] ולמשך [...] ...
 19 [...] בני חם [...] *ūprazno* ...

Col. xix

- 6 ... [...] ...
- 7 ... [...] . וקריית תמן ב[שם] אל[הא] ואמרת אנתה הוא
- 8 אל[יה] א[ל]ה ע[ל]א[ימ] ... [...] עד כען לא דבקתה לטורא קדישא ונגדת
- 9 ל ... והוית אזל מאלדרו ... ואתית עד די דבקת לחברון ול[ה] זמנא
- אתב[נ] יאת חברון ויתבת
- 10 [תרתין שנין] מנת *ūprazno* והוא כפנא בארעא דא כולא ושמעית די ע[בו]רא ה[וא] במצרין ונגדת
- 11 ל[מעל] לארע מצרין [...] ... [...] עד די דבק[ת] לכרמונא נהרא חד מן
- 12 ראשי נהרא [...] ... [...] כען אנחנא ... ענאאר [וח] לפת שבעת ראשי נהרא דן די
- 13 [...] א [...] כען חלפנא ארענא ועלנא לארע בני חם לארע מצרין
- 14 *ūprazno* וחלמת אנה אברם חלם בלילה מעלי לארע מצרין וחזית בחלמי
- [יה] א ארז חד ותמרא
- 15 חדא [...] [...] וב[ני] אנוש אתו ובעון למקץ ולמעקר ל[א]רזא ולמשבק
- אתמר בלחודיה
- 16 ואכליאת תמרית ואמרת אל תקוצו ל[א]רזא ארי תרינא מן שרש ... א
- ושביק ארזא בטלל תמריתא
- 17 ולא [אתקץ] *ūprazno* ואתעירית בליליא מן שנתי ואמרת לשרי אנתתי חלם
- 18 חלמת [אנה וא דחל] [מן] חלמא דן לי ואמרת אשתעי לי חלמך ואנדע
- ושרית לאשתעיא לה חלמא דן
- 19 [וחוית] [לה פשר] חלמא [ודן] אמ[רת] ... די יבעון למקטלני ולכי למשבק
- [ב]רם דא כול טבותא
- 20 די תעבדין עמי [כול אתר די [נהך לה אמרי] עלי די אחי הוא ואחי
- בטליכי ותפלט ינפש בדיליכי
- 21 [...] יבעון] לאע[ד] יותכי מני ולמקטלני ובכת שרי על מלי בליליא דן
- 22 [...] [...] [...] ופרעו צ[ען] [...] שרי למפנה לצען
- 23 [עמי] והסתמרת י[תירא] בנפשה די לא יחזנה כול [אנש] חמש
- שני[ן] ולסוף חמש שניא אלן
- 24 [...] אתו] תלת גברין מן רברבי מצרין [...] פרעדי[ן] צע[ן] מלעל[י]
- ועל אנתתי והווא יהבין
- 25 [לי מתן שגיאן ובעו] [י] ל[אודעא] טבתא וחכמתא וקושטא וקרית
- קודמיהו ל[כתב] מלי חנוך
- 26 [...] בכפנא די [...] ולא [...] ל[מקם] עד די ... מלי
- 27 [...] [...] לבמאכ שגי ובמשתה [...] חמרא
- 28-30 [...] [...] [...]

Col. xx

- 1 [...] [...] [...]
- 2 [...] [...] כמה ... ושפיר לה צלם אנפיהא וכמא
- 3 [נ]עים וכמא ריקק לה שער ראישה כמא יאין להון לה עיניהא ומא רגג
- הוא לה אנפיהא וכול גץ
- 4 אנפיהא ... כמא יאא לה חדיה כמא ושפיר לה כול לבנהא דרעיהא מא
- שפירן וידיהא כמא
- 5 כלילן וחמיד כול מחוזה יד[י]הא כמא יאין כפיהא ומא אריכין וקטינן כול
- אצבעת ידיהא רגליהא

- 6 כמא שפירן וכמא שלמא להן לה שקיהא וכל בתולן וכלאן די יעלן לגנון
לא ישפרן מנהא ועל כול
- 7 נשין שופר שפרה ועליא שפרהא לעלא מן כולהן ועם כול ראשפ דן חכמא
שגיא עמהא ודלידיהא
- 8 יאא וכדי שמע מלכא מלי חרקנוש ומלי תרין חברוהי די פם חד תלתהון
ממללין שגי רחמה ושלח
- 9 עלעוב דברהא וחזאה ואתמה על כול שפרהא ונסבהא לה לאנתא ובעא
למקטלני ואמרת שרי
- 10 למלכא דאחי הוא כדי הוית מתגר על דילהא ושביקת אנה אברם בדילהא
ולא קטילת ובכית אנה
- 11 אברם בכי תקיף אנה ולוט בר אחי עמי בליליא כדי דבירת מני
שרי באונס *ūpazno*
- 12 בליליא דן צלית ובעית ננתואתח ואמרת באתעצבא ודמעני נחתן בריך
אנתה אל עליון מרי לכול
- 13 עלמים די אנתה מרה ושלית על כולא ובכול מלכי ארעא אנתה שליט למעבד
בכולהון דין וכען
- 14 קבלתך מרי על פרעו צען מלך מצרין די דברת אנתתי מני בתוקף עבד לי דין
מנה ואחזי ידך רבתא
- 15 בה ובכול ביתה ואל ישלט בליליא דן לטמיא אנתתי מני דועדניו מרי די אנתה
מרה לכול מלכי
- 16 ארעא ובכית וחשית בליליא דן שלח לה אל ליונע רוח מכדש למכתשה ולכול
אנש ביתה רוח
- 17 באישא והואת כתשא לה ולכול אנש ביתה ולא יכל למקרב בהא ואף לא
ידעהא והוא עמה
- 18 תרתין שנין ולסוף תרתין שנין תקפו וגברו עלוהי מכתשיא ונגדיא ועל
כול אנש ביתה ושלח
- 19 קרא לכול חכימ[י] מצרין ולכול אשפיא עם כול אסי מצרין הן יכולון לאסיותה
מן מכתשה דן ולאנש
- 20 ביתה ולא יכלו כול אסיא ואשפיא וכול חכימיא למקם לאסיותה ארי הוא רוחא
כתש לכולהון
- 21 וערקו *ūpazno* באדין אתה עלי חרקנוש ובעא מני די אתה ואצלה על
- 22 מלכא ואסמוך ידי עלוהי ויחת ארי ב[ח]לם חז[ני] ואמר לה לוט לא יכול סאבר
דדי לצליא על
- 23 מלכא ושרי אנתה עמה וכען אזל אמר למלכא וישלח אנתתה מנה לבעלהא
ויצלה עלוהי ויחה
- 24 *ūpazno* וכדי שמע חרקנוש מלי לוט אזל אמר למלכא כול מכתשיא ונגדיא
- 25 אלן די מתכתש ומתנגד מרי מלכא בדיל שרי אנתת אברם יתיבו נה לשרי
לאברם בעלה
- 26 ויתוך מנכה מכתשא דן ורוח שחלניא וקרא [מ]ל[כ]א לי ואמר לי מא עבדתה
לי בדיל [שר]י ותאמר
- 27 לי די אחתי היא והיא הואת אנתתך ונסבתהא לי לאנתה הא אנתתך דברה אזל ועדי לך מן
- 28 כול מדינת מצרין וכען צלי עלי ועל ביתי ותתגער מננה רוחא דא באישתא
וצלית על [ד]י [ית]רפא
- 29 הו וסמכת ידי על [רא]י[שה] ואתפלי מנה מכתשא ואתגערת [מנה רוחא] באישתא
וחי וקם ויהב
- 30 לי מלכא ב[יומא] דנא מנתנ[ן] שגיאן וימא לי מלכא במומה די לא ... [...]

- הא בואתי לי
 31 לשרי ויהב לה מלכא [כסף וד] הב שגיא ולבוש שגי די בוץ וארגואן ו[...]
 32 קודמיהא ואף להגר וא[ש] למה לי ומני עמי אנוש די יפקונני ול ... מן מצרין *ūprazno*
 33 *ūprazno* ואזלת אנה אברם בנכסין שגיאין לחדא ואף בכסף ודהב וסלקת מן
 [מצרין] ו[ולט]
 34 בר אחי עמי ואף לוט קנה לה נכסין שגיאין ונסב לה אנתה מן בנת
 [מצרין] והוית [ראש עמה]

Col. xxi

- 1 [ב] כל אתר משריאתי עד די דבקת לבית אל לאתרא די בנית תמן בה
 מדבחה ובניתה תניאני
 2 [ו] אקרבת עלוהי עלואן ומנחה לאל עליון קריתו תמן בשם מרה למיאע והללת
 לשם אלהא וברכת
 3 אלהא ואודית תמן קודם אלהא על כול נכסיה וטבתא די יהב לי ודי עבד עמי
 טב ודי אתיבני
 4 לארעא דא בשלם *ūprazno*
 5 בתר יומא דן רשפ לוט מן לואתי מן עובד רעותנא ואזל ויתב לה בבקעת
 ירדנא וכול נכסוהי
 6 עמה ואף אנה אוספת לה על דילה שגי והוא רעה נכסוהי ודבק עד סודם
 וזבן לה בסודם בי
 7 ויתב בה ואנה הוית יתב בטורא די בית אל ובאש עלי די פרש לוט בר אחי מן לואתי *ūprazno*
 8 *ūprazno* ואתחזי לי אלהא בחזוא די ליליא ואמר לי סלק דל לרמת חצור די על שמאל
 9 ביתאל אתר די אנתה יתב ושקול עיניך וחזי למדנחא ולמערבא ולדרומא ולצפונא וחזי כול
 10 ארעא דא די אנה יהב לך ולזרעך לכול עלמים וסלקת למחרתי כן לרמת חצור
 וחזית ארעא מן
 11 רמתא דא מן נהר מצרין עד לבנן ושניר ומן ימא רבא עד חורן וכול ארע גבל
 עד קדש וכול מדברא
 12 רבא די מדנח חורן ושניר עד פורת ואמר לי לזרעך אנתן כול ארעא דא וירתונה לכול עלמים
 13 ואשגה זרעך כעפר ארעא די לא ישכח כול בר אנוש לממניה ואף זרעך לא יתמנה
 קום הלך ואזל
 14 וחזי כמן ארכהא וכמן פתיהא ארי לך ולזרעך אנתננה אחרך עד כול עלמיה
ūprazno
 15 ואזלת אנה אברם למסחר ולמחזה ארעא ושרית למסחר מן גיחון נהרא ואתית
 ליד ימא עד די
 16 דבקת לטור תורא וסחרת מן ליד ימא רבא דן די מלחא ואזלת ליד טור תורא
 למדנחא לפותי ארעא
 17 עד די דבקת לפורת נהרא וסחרת ליד פורת עד די דבקת לימא שמוקא למדנחא
 והוית אתה לי ליד
 18 ימא שמוקא עד די דבקת ללשן ים סוף די נפק מן ימא שמוקא וסחרת לדרומא
 עד די דבקת גוון
 19 נהרא ותבת ואתית לי לביתי בשלם ואשכחת כול אנשי שלם ואזלת ויתבת
 באלוני ממרה די בחברון
 20 כלמדנח צפון חברון ובנית תמן מדבחה ואסקת עלוהי [י] עלא ומנחה לאל עליון
 ואכלת ואשתית תמן
 21 אנה וכול אנש ביתי ושלחת קרית לממרה ולערנם ולאשכול תתלת אחיא
 אמוראא רחמי ואכלו כחדא

- 22 עמי ואשתיו עמי *ūprazno*
 23 קדמת יומיא אלן אתה כדרלעומר מלך עילם אמרפל מלך בבל אריוך מלך
 כפתוך תדעל מלך גוים די
 24 הוא בין נהרין ועבדו קרב עם ברע מלך סודם ועם ברשע מלך עומרם ועם
 שנאב מלך אדמא
 25 ועם שמיאבד לךמ צבוין ועם מלך בלע כול אלן אזדמנו כחדא לקרב לעמקא
 די סדיא ותקף מלך
 26 עילם ומלכיא די עמה למלך סודם ולכול חברוהי ושויו עליהון מדא תרתית עשרה שנין הווא
 27 יהבין מדהון למלך עילם ובשנת תלת עשרה מרדו בה ובשנת ארבע עשרה
 דבר מלך עילם לכול
 28 חברוהי וסלקו ארחא די מדברא והווא מחין ובזין מן פורת נהרא ומחו לרפאיה
 די בעשתרא
 29 דקרנין זמיאמולזו די בעמן ולאמיא ד[בי]שוה הקריות ולחוריא די בטורי גבל
 עד דבקו לאיל
 30 פרן די במדברא ותבו ומחו ל... [...] בחצצן רתמ *ūprazno*
 31 ונפק מלך סודם לעורעהון ומלך [עומרם...לךמו] אדמא ומלך צבואין ומלך
 בלע ... קרבא
 32 בעמקא ד[סדיא] לקובלי כדרל[עומר מלך עילם ומלכיא] די עמה ואתבר מלך
 סודם וערק ומלך עומרם
 33 נפל בעגיאין [די...] ובז מלך עילם כול נכסיא די סודם ודי
 34 [עו]מר[ם]...[...] ושבו לוט בר אחוי

Col. xxii

- 1 די אברם די הוא יתב בסודם כחדא עמהון וכול נכסוהי ואתה חד מן רעה
 2 ענה די יהב אברם ללוט די פלט מן שביא על אברם ואברם באדין הוא
 3 יתב בחברון וחיה די שבי לוט בר אחוהי וכול נכסוהי ולא קטיל ודי
 4 נגדו מלכיא ארחא חלתא רבתא למדינתו ושביין ובזין ומחין וקטלין ואזלין
 5 למדינת דרמשק ובכא אברם על לוט בר אחוהי ואתחלם אברם וקם
 6 ובחר מן עבדוהי גברין בחירין לקרב תלת מאא ותמניא עשר וערנם
 7 ואשכול וממרה נגדו עמה והוא רדף בתרהון עד דבק לזן ואשכח אנון
 8 שרין בבקעת דן ורמה עליהון בליליא מן ארבע רוחיהון והווא קטל
 9 בהון בליליא ותבר אנון והוא רדף וולה וכולהון הווא ערקין מן קודמוהי
 10 עד דבקו לחלבון די שימא על שמאל דרמשק ואצל מנהון כול די שבוא
 11 וכול די בזו וכול טבתהון ואף ללוט בר אחוהי פצא וכול נכסוהי וכול
 12 שביתא די שבאו אתיב ושמע מלך סודם די אתיב אברם כול שביתא
 13 וכול בזתא וסלק לעורעה ואתה לשלם היא ירושלם ואברם שרא בעמק
 14 שוא והוא עמק מלכא בקעת בית כרמא ומלכיצדק מלכא דשלם אנפק
 15 מאכל ומשתה לאברם ולכול אנשא די עמה והוא הוא כהן לאל עליון וברך
 16 ל[א]ברם ואמר ריבך סראב לאל עליון מרה שמיא וארעא וברך אל עליון
 17 די סגר שנאיך בידך ויהב לה מעשר מן כול כסיאנ די מלך עילם וחברוהי
 18 *ūprazno* באדין קרב מלכא די סודם ואמר לאברם מרי אברם
 19 הב לי נפשא די אתיי לי די שביא עמך די אצלתה מן מלך עילם ונכסיא
 20 ולהונכ שביקין לך *ūprazno*
 אדין אמר אברם למלך סודם מרים אנה
 21 ידי מאיו דן לאל עליון מרה שמיא וארעא אן מן חוט עד ערקא דמסאן

- 22 אן אסב מן כול די איתי לך אמדל תהוה אמר *ṭpazno* דמן נכסי כול עתרה די
 23 אברם ברא מן די ואכל כבר עולימי די עמי וברא מן חולק תלתת גבריא די
 24 אזלו עמי אנון שליטין בחולקהון למנתן לך ואתיב אברם כול נכסיא וכול
 25 שביתא ויהב למלך סודם וכול שביא די תהוה עמה מן ארעה דא שבק
 26 ושלח כולהון *ṭpazno*
 27 בתר יאפתגמ אלך אתחזי {ו} אלהא לאברם בחזוא ואמר לה הא עשר שני
 28 שלמא מן יום די נפקתה מן חרן תרתין עבדתה תנה ושבע במצריין וחדא
 29 מן די תבת מן מצריין וכען בקר ומני כול די איתי לך וחזי כמן כפלין שגיו מן
 30 כול די נפקו עמך ביום מפקך מן חרן וכען אל תדחל אנה עמך ואהוה לך
 31 סעד ותקף ואנה מגן עליך ואספרך לך לתקיף ברא מנך עתרך ונכסיד
 32 ישגון לחדא *ṭpazno* ואמר אברם מרי אלהא שגי לי עתר ונכסין ולמא לי
 33 כול אלן ואנה כדי אמות ערטלי אהך די לא בנין וחד מן בני ביתי ירתנני
 34 אליעזר בר[...]] לד [י]רתני ואמר לה לא ירתנך דן להן די יפוק

АПОКРИФНА КЊИГА ПОСТАЊА

прилози

1Q19 – 1Q Noah

Site: Qumran, Cave 1

Manuscript Type: Non-Biblical Compositions

Composition Type: Parabiblical Texts

Language: Hebrew

Script: Square

Period: Herodian

Material: Parchment

Official Publications: Milik 1955. DJD 1: 84-86.

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-285146>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-277254>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-277261>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-278277>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-278276>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-278272>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-278274>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-277290>

<http://www.deadseascrolls.org.il/explore-the-archive/image/B-277303>

Карта тада познатогa света

Khalil Eskander – Kando

